

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Británie a Skotsko – perspektivy nezávislosti

Petr Voves

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce
Británie a Skotsko – perspektivy nezávislosti
Petr Voves

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedeníh pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph.D. za odborné vedení, především pak za jeho věcné připomínky, cenné rady a celkový čas, který mi věnoval.

Obsah

1 ÚVOD	3
2 SKOTSKO JAKO SOUČÁST SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ	8
2.1 Skotský nacionalismus a decentralizační proces	8
2.1.1 Skotská národní strana.....	8
2.1.2 Prosazení devoluce a zřízení skotského parlamentu	9
2.2 Referendum o nezávislosti Skotska.....	12
2.2.1 Snaha o prosazení referenda	12
2.2.2 Spory o uspořádání referenda a Edinburghská dohoda.....	14
3 NEZÁVISLOST SKOTSKA – PRIORITY ZAHRANIČNÍ POLITIKY, PRINCIPY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA A ČLENSTVÍ VE VYBRANÝCH MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH.....	18
3.1 Priority zahraniční politiky podle současné skotské vlády ...	19
3.2 Nezávislé Skotsko z hlediska mezinárodního práva	20
3.2.1 Problematika kontinuity státu x sukcese státu.....	21
3.2.2 Nezávislé Skotsko a zbytek Spojeného království z hlediska mezinárodního práva	22
3.3 Členství nezávislého Skotska v OSN.....	25
3.3.1 Specializované agentury OSN.....	26
3.4 Členství nezávislého Skotska ve WTO, MAAE, Commonwealth a OECD	27
4 ČLENSTVÍ NEZÁVISLÉHO SKOTSKA V EVROPSKÉ UNII....	29
4.1 Členství nezávislého Skotska z hlediska Smluv EU.....	29

4.2 Nezávislé Skotsko jako kontroverzní precedent, podmínky členství	31
5 NEZÁVISLÉ SKOTSKO V OBLASTI OBRANY A BEZPEČNOSTI	35
5.1 Vize současné skotské vlády v oblasti obrany a bezpečnosti	36
5.1.1 Skotské obranné kapacity, priority v oblasti obrany	37
5.1.2 Zpravodajství a bezpečnost.....	41
5.2 Regionální organizace zabývající se obranou a bezpečností	42
6 ČLENSTVÍ NEZÁVISLÉHO SKOTSKA V NATO	45
6.1 Význam členství v NATO	45
6.2 Podmínky členství v NATO	47
6.2.1 Trident – otázka odsunu jaderných zbraní ze skotského území	50
6.2.2 NATO jako jaderná aliance.....	52
7 ZÁVĚR	54
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	60
9 RESUMÉ	65

1 ÚVOD

18. září 2014 se ve Skotsku uskuteční referendum, jehož výsledek může znamenat historický milník v politickém uspořádání Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Obyvatelé Skotska pomocí referenda rozhodnou, zda Skotsko zůstane součástí Spojeného království, nebo vyhlásí nezávislost. Skotská národní strana (SNP), která má v současné době nadpoloviční většinu ve skotském parlamentu, již dlouhou dobu usiluje o dosažení skotské nezávislosti, ve které vidí cestu k prosperitě Skotska a k lepší reprezentaci skotských zájmů na domácí i mezinárodní půdě. Oproti tomu britská vláda v čele s premiérem Davidem Cameronem věří, že Skotsko a zbytek Spojeného království jsou společně silnější, bezpečnější a bohatší.

Spojené království v současné době prochází procesem tzv. devoluce, tedy specifickou formou britské decentralizace, která umožňuje skotské vládě a parlamentu rozhodovat o široké škále domácích záležitostí. Skotský parlament tedy disponuje legislativními kompetencemi, které se týkají především vnitřního rozvoje regionu.¹ Britský parlament však disponuje některými vyhrazenými pravomocemi (*reserved matters*) v oblastech politiky, které zahrnují nezbytnou integritu celého Spojeného království a vyžadují společný jednotný přístup.²

Pokud bude výsledek referenda pro vyhlášení skotské nezávislosti, vláda a parlament nezávislého skotského státu budou nově disponovat i pravomocemi, které v současné době spadají výhradně do kompetencí britské vlády a parlamentu. Právě oblast vyhrazených pravomocí

---

¹ Můžeme sem zahrnout: zdravotnictví, školství, místní správu, bydlení, místní ekonomický rozvoj, životní prostředí, zemědělství, rybolov, lesní hospodářství, sport, umění, kulturu, ekonomický rozvoj, výzkum, dopravu, údržbu a rozvoj pozemních komunikací.

² Zde můžeme zmínit: zahraniční politiku, obranu a národní bezpečnost, makroekonomickou politiku, energetiku (zde však existují výjimky), imigrační politiku, ústavní otázky a sociální zabezpečení.

představuje v debatách o skotské nezávislosti značně kontroverzní a diskutabilní téma.

Předložená bakalářská práce je založena na předpokladu, že zmiňované referendum umožňuje faktické vyhlášení nezávislosti Skotska na zbytku Spojeného království. K dohodě o referendu došlo pomocí společné dohody mezi skotskou a britskou vládou a obě strany souhlasily se závazností jeho výsledku. Z tohoto důvodu můžeme vyvodit, že by případné skotské nezávislosti bylo dosaženo pomocí vzájemné dohody a ne unilaterální secesí.

Záměrem předložené práce je zmapovat na specifickém případu Skotska perspektivy vstupu nově vzniklého nezávislého evropského státu do mezinárodních organizací. Výzkumná otázka mé bakalářské práce zní: *Jaké jsou perspektivy nezávislého skotského státu z hlediska vstupu do mezinárodních organizací?*

S touto výzkumnou otázkou je nezbytně spojena otázka druhá, která do jisté míry podmiňuje otázku první, a tedy: *Jaká by byla nejpravděpodobnější pozice nezávislého skotského státu z hlediska principů mezinárodního práva?* Zde je důležité posoudit, zda by byl nezávislý skotský stát vnímán jako zcela nový stát, který by musel formálně zažádat o členství v mezinárodních organizacích, nebo nikoliv. Primárním cílem předložené práce není analýza výhod a nevýhod skotské nezávislosti z hlediska členství v mezinárodních organizacích, ale zhodnocení, ve kterých mezinárodních organizacích by byl vstup nezávislého Skotska relativně jednoduchý a přímočarý, a ve kterých nikoliv.

Ačkoliv Skotská národní strana není jediným propagátorem skotské nezávislosti, stále ji můžeme považovat za jejího nejdůležitějšího představitele. Vycházím tedy především ze zveřejněných plánů současné

skotské vlády, která je tvořena představiteli SNP, týkajících se zahraniční politiky, členství v mezinárodních organizacích, obrany a bezpečnosti nezávislého skotského státu.

Předložená bakalářská práce je členěna do pěti kapitol. V první kapitole stručně shrnuji informace o skotském nacionalismu, procesu devoluce ve Skotsku, postupném dosažení vzájemné dohody mezi skotskou a britskou vládou o uspořádání referenda o skotské nezávislosti a o samotných podmínkách referenda. Tyto informace poskytnou čtenáři snadnější orientaci v jinak dosti složitém tématu o skotské nezávislosti a usnadní pochopení následujících kapitol.

V druhé kapitole stručně shrnuji zveřejněné priority zahraniční politiky současné skotské vlády týkající se mezinárodních organizací. Podrobněji se zabývám pozicí nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království z hlediska mezinárodního práva. Zaměřuji se zde na problematiku kontinuity a sukcese státu³, navrhuji možné varianty pro nezávislé Skotsko a zbytek Spojeného království a vybírám nejpravděpodobnější variantu, která je podložena mezinárodní praxí. V následujících kapitolách práce vycházím z této nejpravděpodobnější varianty. Dále zde rozebírám podmínky členství v Organizaci spojených národů (OSN), které úzce souvisejí s předešlými podkapitolami, a které vycházejí z Charty OSN. Stručně zmiňuji Specializované agentury OSN a další mezinárodní organizace: Světovou obchodní organizaci (WTO), Mezinárodní agenturu pro atomovou energii (MAAE), Commonwealth a Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

Ve třetí kapitole se podrobněji zaměřuji na členství nezávislého skotského státu v Evropské unii. Analyzuji podmínky členství z hlediska Smluv EU se zaměřením na specifický skotský případ jakožto části

---

³ Jedná se o souhrn právních problematik, které nastávají při změně suverenity nad daným územím.

členského státu EU, která po případném vyhlášení nezávislosti hodlá usilovat o pokračující členství v této organizaci. Také zde uvádím názory představitelů EU a jejích členských států ohledně členství nezávislého Skotska v organizaci. V neposlední řadě nastiňuji některé sporné body, které se týkají podmínek členství nezávislého Skotska v EU.

Ve čtvrté kapitole se zabývám zveřejněnými plány a prioritami současné skotské vlády v oblasti obrany a národní bezpečnosti. Nastiňuji některé problémy týkající se vytvoření funkčních obranných a bezpečnostních kapacit nezávislého skotského státu. Dále v kapitole uvádím členství nezávislého Skotska v regionálních organizacích zabývajících se obranou, bezpečností, vzájemnou spoluprací a udržení míru v regionu. Zmiňuji Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Radu Evropy (RE), Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku EU (SZBP) a Severoatlantickou alianci (NATO).

V závěrečné páté kapitole se podrobněji zabývám členstvím nezávislého skotského státu v NATO. Rozebírám význam členství nezávislého skotského státu v alianci, samotná kritéria členství a některé sporné body, především požadavek současné skotské vlády co nejrychleji odstranit britské jaderné zbraně ze skotského území.

Vzhledem k aktuálnosti a dynamické povaze informací vztahujících se k tématu předložené bakalářské práce vycházím především z nedávno publikovaných odborných analýz, internetového zpravodajství, ale také z oficiálních dokumentů jednotlivých organizací.

Za významný informační zdroj pokládám sérii odborných dokumentů vycházejících pod záštitou britské vlády: *Scotland analysis*, především pak dokument: *Scotland analysis: devolution and the implications of Scottish independence*, který obsahuje důležitý a ostatními odborníky uznávaný odborný posudek nezávislého Skotska a zbytku

Spojeného království z hlediska principů mezinárodního práva. Za další významný zdroj považují komplexní dokument současné skotské vlády zveřejňující její plány a priority v případě vyhlášení skotské nezávislosti: *Scotland's Future: Your Guide to an Independent Scotland*. V oblasti obrany a bezpečnosti nezávislého Skotska považují za významné odborné posudky: *Defence and Security in an Independent Scotland* a *In Scotland's Defence? An Assessment of SNP Defence Strategy*. První zmíněný posudek byl zveřejněn skotským think-tankem *The Scotland Institute*, který se zabývá nezávislým zhodnocením změn na území Skotska. Druhý zmíněný vyšel pod záštitou britského think-tanku *The Henry Jackson Society*, zdůrazňující potřebu silné britské armády.

2 SKOTSKO JAKO SOUČÁST SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ

Vztah Skotska a zbytku Spojeného království byl v minulosti značně dynamický. Sílicí vazby Skotského a Anglického království lze vnímat již od začátku 17. století. Od roku 1603 byl vztah obou království do značné míry ovlivněn personální unií Stuartovců. V roce 1707 došlo pomocí zákona o unii ke sjednocení obou království a k vytvoření Království Velké Británie. Od této doby je Skotsko navzdory pozdějšímu proměnlivému postoji k unii nepopíratelnou součástí Spojeného království (Frank 2007: 94–99).

2.1 Skotský nacionalismus a decentralizační proces

2.1.1 Skotská národní strana

Ačkoliv se Skotsko stalo součástí britské říše, zachovalo si do značné míry svoji svébytnost. Skotské nacionalistické tendence v rámci Království Velké Británie lze najít již od samotného vzniku unie. Tyto tendence vnímají obyvatelé Skotska jako odlišný a nezávislý národ, nad jehož zájmy jsou však povyšovány zájmy anglické. Skotští nacionalisté zastávají názor, že britská vláda a parlament dostatečně nereflektují specifické skotské zájmy v rámci unie (Kohoutek 1999: 36–37).

Za nejdůležitější nacionalistickou politickou sílu můžeme označit Skotskou národní stranu (SNP), která vznikla v roce 1934 sloučením radikální Národní strany Skotska a umírněné Skotské strany (Kohoutek 1999: 38). Skotskou národní stranu můžeme do značné míry odlišit od ostatních politických stran působících ve Skotsku. Zatímco například Skotskou konzervativní a unionistickou stranu, Skotské liberální demokraty či Skotskou labouristickou stranu můžeme označit, bez ohledu na jejich míru autonomie, za jakési skotské odnože větších celobritských stran, Skotskou národní stranu můžeme pokládat za čistě nacionalisticko-regionální uskupení (Strmiska 1998: 135–136).

Ačkoliv se objevovaly podněty pro skotský nacionalismus již po první světové válce, kdy následná hospodářská krize zasáhla Skotsko v rámci celé Británie relativně nejhůře⁴, Skotská národní strana zaznamenávala až téměř do konce šedesátých let minulého století pouze marginální úspěchy⁵. Od roku 1967 má však Skotská národní strana nepřetržité zastoupení v britském parlamentu. V říjnových volbách roku 1974 získala dokonce 11 poslaneckých mandátů a více než 30 procent skotských hlasů (Kohoutek 1999: 38–39).

Za jednu z příčin vzestupu politického vlivu Skotské národní strany lze do značné míry pokládat nález rozsáhlých ložisek ropy v Severním moři na začátku sedmdesátých let, který dal skotské nacionalistické argumentaci nový ekonomický rozměr (Strmiska 1998: 140).

2.1.2 Prosazení devoluce a zřízení skotského parlamentu

Pojmem devoluce (*devolution*) se běžně označuje britská decentralizace, kterou můžeme považovat za specifický britský model přenesení některých pravomocí z nadřízeného politického orgánu na podřízené orgány, v tomto případě z britského parlamentu na skotský parlament (Fiala – Říchová 2002: 247–249).

Za počáteční krok na cestě k vnitřní transformaci Velké Británie můžeme považovat první vnitrostátní referendum v roce 1979, které bylo připraveno labouristickou vládou (Fiala – Říchová 2002: 262). Již v roce 1974 byl labouristickým kabinetem Harolda Wilsona vytvořen návrh na devoluční reformy pro Skotsko. Skotsko podle tohoto návrhu mělo získat volené shromáždění s legislativními pravomocemi ve vymezených

---

⁴ Skotsko si během první světové války vytvořilo závislost na svém tradičním těžkém průmyslu, avšak v poválečných letech se ukázalo, že technika ve skotských továrnách je značně zastaralá a již překonaná novými technologiemi.

⁵ Po druhé světové válce převládaly v britské společnosti tendence upřednostňující silnou centrální vládu, která Británii zajistí odpovídající poválečnou rekonstrukci. Nenašel se tak dostatečný prostor pro nacionalistické nálady. Přesto můžeme za úspěch Skotské národní strany pokládat získání prvního poslaneckého mandátu v doplňujících volbách v Motherwellském okrsku v roce 1945.

oblastech. Dále měl být zachován skotský úřad (*Scottish Office*)⁶, státní sekretář pro Skotsko (*Secretary of State for Scotland*) i preferenční prezentace poslanců⁷ za Skotsko v britském parlamentu (Fiala – Říchová 2002: 48–49).

V roce 1977 byl navržen zákon o Skotsku, podle kterého mělo být vytvořeno skotské parlamentní shromáždění. Zákon však vyžadoval vypsání referenda a byl k němu připojen dodatek, který podmiňoval přijetí zákona souhlasem alespoň 40% všech oprávněných voličů. Většina voličů se v referendu 1. března roku 1979 vyslovila pro zákon, avšak kvůli nízké volební účasti⁸ nebyla splněna podmínka 40%. Ačkoliv se nejednalo o přímou iniciativu Skotské národní strany, právě tato strana nesla politickou odpovědnost za neúspěšné referendum v několika následujících volbách. Během 80. a většiny 90. let se k moci dostala Konzervativní strana, která se k tématu skotské samosprávy stavěla odmítavě.

Za jeden z nejdůležitějších milníků devoluce v případě Skotska můžeme považovat rok 1997, kdy se ujala vlády labouristická vláda Tonyho Blaira a ještě téhož roku proběhlo druhé referendum o zřízení skotského parlamentu (Kohoutek 1999: 39–40). Skotské referendum 11. září roku 1997 obsahovalo dvě otázky:

1. Zda voliči souhlasí s vytvořením skotského parlamentu a
2. zda by takový parlament měl mít pravomoc v určitém rozmezí měnit daně. Na obě dvě otázky skotští voliči odpověděli kladně⁹ a

---

⁶ Skotský úřad byl vytvořen v roce 1885. Jedná se o dekoncentrovaný orgán centrální vlády, který je veden Státním sekretářem pro Skotsko – členem vládního kabinetu. Skotský úřad se postupem času stal odpovědným za poskytování široké škály sociálních služeb ve Skotsku, kromě systému sociálního zabezpečení.

⁷ Preferenční prezentace znamená, že Skotsko i Wales mají více poslanců per capita než Anglie.

⁸ Celkově se pro vytvoření skotského parlamentu vyslovilo 51,6% voličů. Nicméně tento procentuální zisk byl v přepočtu pouze 32, 85% všech oprávněných voličů (Fiala – Říchová 2002: 263).

⁹ Při voličské účasti 60, 2% na první otázku kladně odpovědělo 74,3% voličů a na druhou 63, 5%.

rozhodli tak o vytvoření skotského autonomního parlamentu (Dewdney 1997: 5–9).

Skotský autonomní parlament byl ustaven na základě britského zákona o Skotsku z roku 1998 (*Scotland Act 1998*). Skládá se ze 129 poslanců volených prostřednictvím smíšeného volebního systému. Platí tedy, že 73 poslanců je voleno podle většinového volebního systému, který je používán pro volbu poslanců do britského parlamentu, a zbývajících 56 je voleno pomocí proporční volby. Skotský parlament je volen na čtyřleté období. V čele skotské vlády stojí tzv. první ministr (*First Minister*).

První volby do parlamentu proběhly v roce 1999. Dle očekávání vyhrála Labouristická strana, která získala 56 mandátů. Skotská národní strana se stala se svými 35 mandáty druhou nejsilnější stranou.¹⁰ Labouristická strana pak s Liberálními demokraty vytvořila historicky první skotskou vládu (Fiala – Říchová 2002: 294–299).

Na základě zákona o Skotsku z roku 1998 má tedy skotský parlament zodpovědnost za vše, co není explicitně vymezené parlamentu ve Westminsteru. Ačkoliv si britský parlament formálně ponechává pravomoci vytvářet legislativu ve všech oblastech politiky, zpravidla tak nečiní v oblasti přenesených pravomocí. Výjimkou může být přímý souhlas skotského parlamentu s konkrétní legislativou (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 17).

Skotský parlament disponuje de facto legislativními kompetencemi, které se týkají především vnitřního rozvoje regionu – zdravotnictví, školství, místní správy, bydlení, místního ekonomického rozvoje, životního prostředí, zemědělství, rybolovu, lesního hospodářství, sportu,

---

¹⁰ Třetí skončila Konzervativní strana s 18 mandáty a čtvrtí se umístili Liberální demokraté, kteří získali 17 mandátů.

umění, kultury, ekonomického rozvoje, výzkumu, dopravy a také údržby a rozvoje pozemních komunikací (Fiala – Říchová 2002: 294).

Britská vláda a britský parlament mají nadále pravomoci v oblastech politiky, které zahrnují nezbytnou integritu celého Spojeného království a vyžadují společný jednotný přístup. Zde můžeme uvést zahraniční politiku, obranu a národní bezpečnost, makroekonomickou politiku, energetiku¹¹, imigrační politiku, ústavní otázky a v neposlední řadě sociální zabezpečení. V těchto oblastech politiky jedná britská vláda společným jménem občanů Skotska, Walesu, Anglie a Severního Irska (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 18).

V případě vyhlášení skotské nezávislosti by tak vláda nezávislého skotského státu nově disponovala všemi výše zmíněnými pravomocemi. Skotskou nezávislost můžeme tedy vnímat jako alternativu k devoluci ve Skotsku a také jako příčinu zániku stávajícího skotského modelu vládnutí (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 28).

2.2 Referendum o nezávislosti Skotska

2.2.1 Snaha o prosazení referenda

Za důležitý impuls, který započal snahu o prosazení referenda o skotské nezávislosti, můžeme považovat volby do skotského parlamentu v květnu roku 2007. Skotská národní strana v těchto volbách získala 47 mandátů a ukončila tak osmiletou dominanci Labouristické strany, která získala o jeden mandát méně. SNP tak byla poprvé ve své historii schopna vytvořit menšinovou vládu (BBC 2012c).

V srpnu téhož roku předseda SNP Alex Salmond zahájil tzv. národní konverzaci (*National Conversation*) a vydal bílou knihu, která nastínila širší veřejnosti řadu možností ohledně skotského ústavního

---

¹¹ V oblasti energetiky lze najít výjimky, které nepodléhají striktně parlamentu ve Westminsteru.

uspořádání a umožnila tak debatu o referendu týkajícího se skotské ústavní budoucnosti. Ačkoliv zde bylo uvedeno více možností pro budoucí uspořádání Skotska – zachování současného stavu, rozšíření pravomocí skotského parlamentu či plná nezávislost Skotska - opoziční politické strany tento dokument vnímaly především jako kampaň SNP za větší podporu vyhlášení nezávislosti Skotska (BBC 2007b).

Ostatní skotské politické strany se snažily reagovat na snahu SNP o prosazení nezávislosti tím, že se pokusily nastítnit jinou alternativu k nezávislosti, než bylo udržení stávajícího stavu. Za příklad můžeme uvést vytvoření komise zhodnocující skotskou devoluci (*Commission on Scottish Devolution*)¹² na návrh Skotské labouristické strany v roce 2007. Tato komise měla za úkol nezávisle zhodnotit dosavadní přenesené pravomoci a navrhnout jejich případné rozšíření (BBC 2007a). Na výsledky této komise se dále v roce 2011 pokusili navázat Skotští liberální demokraté sestavením stranické komise pro samosprávu (*Home Rule Commission*) (BBC 2011).

Skotská národní strana se v čele se svým předsedou a prvním ministrem Alexem Salmondem pokusila prosadit návrh zákona o referendu již během své menšinové vlády v roce 2010. Někdejší návrh zahrnoval více možností než pouze nezávislost, ovšem kvůli negativnímu stanovisku ostatních parlamentních stran nebyl tento návrh ve skotském parlamentu formálně předložen (BBC 2010).

Zásadním zvratem ve snaze prosadit referendum o nezávislosti se stalo drtivé vítězství SNP ve volbách do skotského parlamentu v roce 2011. SNP se svými 67 mandáty tak získala nadpoloviční většinu v parlamentu pro prosazení referenda. Staronový první ministr Alex Salmond poté zveřejnil, že referendum by se mohlo uskutečnit ve druhé polovině vládního období (BBC 2012c).

---

¹² Známá také jako Calmanova komise

2.2.2 Spory o uspořádání referenda a Edinburghská dohoda

Již na začátku roku 2012 začaly spory o to, zda má skotská vláda a skotský parlament právo vyhlásit referendum o skotské nezávislosti, vzhledem k tomu, že tato pravomoc spadá pod vyhrazené pravomoci Westminsteru. Tehdejší britský ministr pro záležitosti Skotska Michael Moore uvedl, že skotský parlament nemá dostatečnou pravomoc, aby mohl jednostranně vyhlásit referendum o skotské nezávislosti. Skotská vláda kritizovala takový názor a označila ho za pokus o ovlivnění referenda ze strany britské vlády (BBC 2012c).

Kvůli této problematice zveřejnila britská vláda konzultační dokument představený britským ministrem pro záležitosti Skotska, který se zabývá právním ukotvením referenda. Zde je explicitně uvedeno, že záměrem britské vlády není vytváření překážek pro uspořádání referenda, nýbrž vytvoření takových podmínek, aby výsledek referenda byl právně závazný, spravedlivý a konečný. Z tohoto důvodu britská vláda navrhla, tzv. nařízení na základě článku 30 zákona o Skotsku z roku 1998 (*Order in Council under Section 30 of the Scotland Act 1998*), dočasně přenést na skotský parlament pravomoc uspořádat referendum o skotské nezávislosti, které by bylo vytvořeno na půdě skotského parlamentu a jehož výsledek by byl po právní stránce nezpochybnitelný (Great Britain Scotland Office 2012: passim).

Dalším rozporuplným tématem byla formulace otázky, která se měla objevit na hlasovacím lístku. Již na začátku roku 2012 první ministr Alex Salmond zveřejnil preferované znění otázky: Souhlasíte s tím, že by Skotsko mělo být nezávislou zemí? (*Do you agree that Scotland should be an independent country?*). Takové znění otázky vybrané skotskou vládou bylo kritizováno ostatními skotskými parlamentními stranami jako záměrně předpojaté a formulované tak, aby skotští voliči hlasovali pro nezávislost (BBC 2012c). Tyto obavy nakonec potvrdila i britská volební

komise (*The Electoral Commission*), která má za úkol dohlížet na připravované referendum. Na základě doporučení této komise skotská vláda souhlasila se změnou ve formulaci otázky na hlasovacím lístku, tedy s otázkou: Mělo by se Skotsko stát nezávislou zemí? (*Should Scotland be an independent country?*) (Black 2013d).

15. října 2012 byl britským premiérem Davidem Cameronem a skotským prvním ministrem Alexem Salmondem podepsán klíčový dokument umožňující uspořádat referendum o skotské nezávislosti – tzv. Edinburghská dohoda¹³ (*Edinburgh Agreement*). Zde se obě zainteresované strany zavazují ke vzájemné spolupráci a vytvoření dostatečných podmínek pro to, aby bylo možno vyhlásit referendum o skotské nezávislosti. Takové referendum má podle dohody vycházet z nezpochybnitelného právního základu, budit důvěru parlamentů, vlád i lidí a v neposlední řadě poskytnout rozhodující a konečný názor skotských občanů, který bude ostatními respektován. Obě vlády souhlasily s prosazením výše zmíněného nařízení vlády na základě článku 30 zákona o Skotsku z roku 1998¹⁴, které dočasně umožní skotskému parlamentu a skotské vládě uspořádat jednorázové referendum o skotské nezávislosti. Referendum bude obsahovat jednu přímočarou a nezpochybnitelnou otázku, která bude položena voličům. Samotné referendum se má podle dohody uskutečnit před koncem roku 2014. Zástupci obou vlád se také dohodli, že legislativa nezbytná pro konání samotného referenda bude vytvořena a následně prosazena ve skotském parlamentu.¹⁵ Samotná pravidla o konání referenda budou vyházet ze zákona o politických stranách, volbách a referendech z roku 2000. Obě zainteresované strany ve výše zmíněné dohodě souhlasily, aby na tyto

---

¹³ Přesněji Dohoda mezi vládou Spojeného království a skotskou vládou o referendu o nezávislosti Skotska

¹⁴ Toto nařízení udává výjimku ohledně pravomocí vyhraněných Westminsteru tak, aby z těchto pravomocí bylo za specifických okolností vyňato referendum o skotské nezávislosti na zbytek Spojeného království.

¹⁵ Tato legislativa obsahuje podrobnosti o datu konání samotného referenda, volebním právu, formulaci otázky i pravidel o financování jednotlivých kampaní.

pravidla dohlížela výše zmíněná volební komise¹⁶, která je považována za nestranný orgán (Edinburgh Agreement 2012).

21. března 2013 skotský první ministr Alex Salmond zveřejnil datum připravovaného referenda v návrhu zákona o referendu, který byl předložen členům skotského parlamentu. Připravované a dlouho očekávané referendum by se mělo konat 18. září 2014 (Black 2013c). Výše zmíněný návrh zákona, který obsahuje nezbytná pravidla pro uspořádání referenda, byl 14. listopadu 2013 ve skotském parlamentu schválen. Již předtím byl schválen zákon, který umožňuje vyjádřit svůj názor v nadcházejícím referendu i šestnáctiletým a sedmnáctiletým skotským občanům (Black 2013b).

Právo zúčastnit se hlasování v referendu je téměř stejné jako u voleb do skotského parlamentu s výjimkou toho, že byla snížena hranice věku voličů z 18 na 16 let. Referenda se mohou zúčastnit pouze občané, kteří mají ve Skotsku trvalý pobyt (Black 2013a).

Za předpokladu, že se skotští voliči v nadcházejícím referendu vyjádří pro vyhlášení nezávislosti Skotska na zbytku Spojeného království, by Skotsko podle návrhů současné skotské vlády získalo status nezávislého státu 24. března 2016. V časovém intervalu mezi zveřejněním výsledku referenda a vyhlášením skotské nezávislosti v roce 2016 lze předpokládat intenzivní vyjednávání mezi oběma zainteresovanými stranami o základních principech, postupech a časovém harmonogramu, které budou vést ke konečnému vyrovnání mezi Skotskem a zbytkem Spojeného království. V tomto časovém intervalu skotská vláda také předpokládá vzájemnou dohodu o převodu potřebných pravomocí na skotský parlament tak, aby mohla být vytvořena ústavní platforma potřebná pro vyhlášení nezávislosti Skotska. První

---

¹⁶ Volební komise je mimo jiné odpovědná za nezávislý posudek formulace otázky v referendu, registraci jednotlivých aktérů kampaní, regulaci a dohled nad financováním jednotlivých kampaní.

vláda nezávislého Skotska by pak měla vzejít z květnových voleb 2016
(The Scottish Government 2013b: 20–25).

3 NEZÁVISLOST SKOTSKA – PRIORITY ZAHRANIČNÍ POLITIKY, PRINCIPY MEZINÁRODNÍHO PRÁVA A ČLENSTVÍ VE VYBRANÝCH MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH

Pokud bude výsledek referenda pro skotskou nezávislost, Skotsko a zbytek Spojeného království zahájí složitá vyjednávání, na jejichž konci vznikne nezávislý skotský stát (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 31). Nezávislé Skotsko by se tak stalo aktivním účastníkem širší mezinárodní komunity států a získalo by přímý vliv na mezinárodní scéně, kde je v současné době reprezentováno britskou vládou. Skotsko by v případě nezávislosti rozhodovalo o své participaci v jednotlivých mezinárodních organizacích a smlouvách, o interakci s ostatními mezinárodními aktéry a v neposlední řadě by na mezinárodní scéně prosazovalo a chránilo skotské národní zájmy. Podle současné skotské vlády by změny v politickém uspořádání neohrozily zbylé vazby mezi nezávislým Skotskem a zbytkem Spojeného království, tzv. 5 pokračujících unií: v rámci EU, pokračující personální unií (Unie Korun), měnovou unií, obrannou unií v rámci NATO a v neposlední řadě sociální unií, která vychází ze vzájemných vazeb na společnou historii, kulturu i jazyk (The Scottish Government 2013b: 207–215).

Můžeme určit dva důležité faktory, které mohou do velké míry ovlivnit budoucnost nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království v praxi. Zaprvé, budoucnost obou státních útvarů ovlivní principy vycházející z mezinárodního práva a existujících precedentů. Zadruhé, značnou důležitost lze přikládat samotné povaze a procesu vyjednávání obou zainteresovaných subjektů.

Dokud však nebude znám výsledek referenda, ani jedna ze zainteresovaných stran nemá pravomoc na to, aby vedla závazná vyjednávání o separaci Skotska ze Spojeného království. Taková jednání

by přirozeně zahrnovala upřednostnění zájmů lidí z jedné části Spojeného království nad zájmy jiných z další jeho části. Z tohoto důvodu lze vést závazná jednání o odtržení Skotska ze Spojeného království a případném vyrovnání obou zemí až po zveřejnění výsledku referenda pro nezávislost Skotska. Lze však na základě zveřejněných informací současné skotské vlády, odborných právních posudků, pravidel či existujících precedentů vytyčit několik variant, které by v případě skotské nezávislosti mohly nastat (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 31 –33).

3.1 Priority zahraniční politiky podle současné skotské vlády

Nezávislé Skotsko se v oblasti mezinárodní politiky bude chovat obdobně jako ostatní nezávislé státy na mezinárodní scéně. Bude tedy aktivně prosazovat skotské národní zájmy a zájmy skotských občanů. Zároveň však bude nuceno čelit dlouhodobým problémům a reagovat na jednotlivé hrozby a mimořádné události na mezinárodní půdě (The Scottish Government 2013b: 207).

Priority zahraniční politiky nezávislého Skotska můžeme shrnout do tří vzájemně se překrývajících a ovlivňujících bodů:

1. Pokračující partnerství a spolupráce s ostatními národy na Britských ostrovech.
2. Regionální role aktivního člena Evropské unie se silnými vazbami na severské státy a Arktidu.
3. V globálním kontextu: nezávislá role v mezinárodních a multilaterálních organizacích, včetně OSN a NATO (The Scottish Government 2013b: 213).

Nezávislý skotský stát by participoval i v ostatních významných mezinárodních institucích, například v Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Organizaci pro hospodářskou spolupráci a

rozvoj (OECD), ve Světové obchodní organizaci (WTO), Radě Evropy či Commonwealthu (The Scottish Government 2013b: 225–227).

Podle současné skotské vlády bude nezávislé Skotsko aktivním členem v mezinárodních institucích, účastníkem mezinárodní spolupráce k zajištění společných zájmů i spravedlivých a vzájemných dohod, které respektují lidská práva.

Důležitým bodem skotské zahraniční politiky bude také role obranných a bezpečnostních schopností s cílem zajistit bezpečnost skotského území, skotských občanů, institucí, hodnot a systémů proti faktorům, které by mohly ohrozit prosperitu, blahobyt a svobodu Skotska. Tento bod také zahrnuje roli vládních zahraničních služeb v oblasti ochrany skotských občanů, kteří se vyskytují v zahraničí (The Scottish Government 2013b: 208–209). Vládnoucí Skotská národní strana prosazuje členství v NATO. Dlouhou dobu SNP prosazovala kvůli svému protijadernému postoji vystoupení případného nezávislého Skotska z aliance. Postoj k NATO členové SNP změnil na výroční stranické konferenci roku 2012. Ačkoliv zde byla odhlasována zásadní změna postoje k výše zmíněné organizaci, SNP podmiňuje členství odstraněním jaderného systému ze skotského území (BBC 2012b).

3.2 Nezávislé Skotsko z hlediska mezinárodního práva

V případě vyhlášení skotské nezávislosti bude pro nově vzniklý skotský stát a jeho členství v mezinárodních organizacích klíčové, jakým způsobem na něj bude nahlíženo z hlediska mezinárodního práva a jak ho přijme širší mezinárodní společenství (Tierney 2013: 373). Pro nově vzniklý stát je zásadní jeho uznání ostatními státy. Uznání je formální, politický akt s důležitými právními následky, pomocí kterých stát akceptuje existenci jiného suverénního státu, a tím i jeho schopnost zavázat se k vzájemným právům a povinnostem, které z mezinárodního práva vyplývají (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013:

33). Uznání je samo o sobě složitá a do jisté míry i sporná oblast mezinárodního práva. Neexistuje žádná instituce, která by byla oprávněná s konečnou platností zhodnotit legitimitu nároků na uznání nového státu. Uznání nového státu jiným státem je často podmíněno konkrétními zájmy daného státu (Tierney 2013: 378).

Pojmem stát rozumíme právní subjekt, který sestává ze stálé populace, daného území i vlastní suverénní vlády, disponující právní subjektivitou podle mezinárodního práva. Státy jsou hlavními subjekty mezinárodního práva, což znamená, že jsou vázány právy, povinnostmi a pravomocemi stanovenými v mezinárodním právu, mohou také vstupovat do vzájemných interakcí mezi ostatními státy (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 33).

3.2.1 Problematika kontinuity státu x sukcese státu

Vzhledem k tématu práce můžeme označit za důležité otázky týkající se kontinuity a sukcese státu podle mezinárodního práva. Pojem „kontinuita státu“ (*state continuity*) označuje případy, kdy daný stát nadále existuje i přes teritoriální a populační změny. Kontinuita státu se vztahuje na státy, které v podstatě disponují téměř stejným územím jako předtím nebo nezměněným vládním systémem na daném území. Tzv. pokračovatelský stát (*continuator state*) disponuje právní subjektivitou předchozího státu (*predecessor state*). Proto i nadále uplatňuje stejná práva, povinnosti a pravomoci v rámci mezinárodního práva jako předchozí stát.

Oproti tomu pojem „sukcese státu“ (*state succession*) se vztahuje na souhrn právních problematik, které vzniknou, když dojde ke změně vládního systému nad daným územím. Sukcese státu nastává tehdy, pokud dojde ke změně suverenity nad daným územím. Tzv. následnický stát (*successor state*), na rozdíl od pokračovatelského státu, automaticky

nepřebírá práva, povinnosti a pravomoci svého předchůdce (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 32 –34; 71–72).

Otázkou sukcese státu z hlediska mezinárodních smluv se zabývá Vídeňská úmluva o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám 1978 (*Vienna Convention on Succession of States in Respect of Treaties 1978*), která byla přijata kvůli velkému počtu nově dekolonizovaných států. Úmluva však blíže nespecifikuje situaci, kdy se stát rozdělí na dva subjekty, přičemž jeden z nich si nárokuje identitu předešlého státu. (*Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978: passim*).

3.2.2 Nezávislé Skotsko a zbytek Spojeného království z hlediska mezinárodního práva

V praxi však můžeme vycházet z řady precedentů, které se touto problematikou zabývají. Pokud budeme vycházet z nezávislého posudku, který vytvořil profesor James Crawford SC¹⁷ a profesor Alan Boyle¹⁸, můžeme vytyčit tři možné varianty ohledně pozice nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království z hlediska mezinárodního práva.

1. Zbytek Spojeného království získá statut pokračovatelského státu a nezávislé Skotsko se stane novým následnickým státem.

2. Vzniknou dva následnické státy, přičemž žádný z nich nebude uplatňovat mezinárodní právní subjektivitu Spojeného království, která přestane existovat.

3. Zbytek Spojeného království získá statut pokračovatelského státu a nezávislému Skotsku bude navraceno postavení, které mělo před rokem 1707 (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 34–35).

Za nejvíce pravděpodobnou můžeme označit první variantu. Lze také uvést několik faktorů, které tento závěr potvrzují.

---

¹⁷ Profesor mezinárodního práva na Univerzitě v Cambridgi a celosvětově uznávaný odborník na právo a praxi v otázkách státního útvaru, jeho následnictví a pokračování.

¹⁸ Profesor mezinárodního práva veřejného na Univerzitě v Edinburghu, specializuje se na smluvní právo, tvorbu mezinárodních právních předpisů a řešení mezinárodních sporů.

Zaprvé se jedná o specifický precedent. Převážná většina případů dvacátého století demonstruje, že státní kontinuita je mnohem častějším jevem, než zánik daného státu. Nezávislost Irska na Spojeném království v roce 1922 je přímým příkladem formování nezávislého státu v rámci bývalého teritoria Spojeného království.¹⁹

Za druhý faktor můžeme označit roli populace a teritoria, které v ostatních případech hrálo poměrně důležitou roli. V případě, že Skotsko vyhlásí nezávislost, zbytku Spojeného království zůstane většina populace (přibližně 92 procent) i teritoria (přibližně 68 procent) ze stávajícího Spojeného království.

Třetím a do určité míry klíčovým faktorem je pravděpodobné uznání ostatními státy. Britská vláda již několikrát zveřejnila názor, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti bude zbytek Spojeného království mezinárodním společenstvím uznán za pokračovatelský stát. Méně pravděpodobný scénář vzniku dvou následnických států a zánik Spojeného království jako právního subjektu by mohl způsobit velké narušení mezinárodního institucionálního rámce, především ve vztahu ke stálému členství Spojeného království v Radě bezpečnosti OSN a statutu jaderné mocnosti podle Smlouvy o nešíření jaderných zbraní.

Za čtvrtý faktor můžeme označit absenci vzájemného souhlasu zainteresovaných stran na požadavek zániku právní subjektivity Spojeného království a vytvoření dvou následnických států (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 34–36).

Skotská národní strana se při úvahách o rozdělení Spojeného království na nezávislé Skotsko a zbytek Spojeného království inspiroje především zánikem Československa v roce 1993, kdy byly vytvořeny dva

---

¹⁹ Dále: Britská Indie (1947), Pákistán/Bangladéš (1971–1972), Sovětský svaz (1990–1991), Etiopie/Eritrea (1993), Srbsko/Černá Hora (2006), Súdán /Jižní Súdán (2011) a další.

následnické státy, tedy Česká republika a Slovenská republika (The Scottish Government 2013a: 10). V tomto případě však obě zainteresované strany souhlasily s tím, že vzniknou dva následnické státy. Bez souhlasu britské vlády a parlamentu si lze jen obtížně představit, že by tato varianta přicházela v úvahu²⁰ a jak bylo již zmíněno výše, britská vláda v případě skotské nezávislosti považuje zbytek Spojeného království za pokračovatelský stát (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 36).

Třetí výše popsanou variantu – navrácení nezávislému skotskému státu statut před rokem 1707 – můžeme také označit za méně pravděpodobnou (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 37). Můžeme sice uvést názor skotského prvního ministra Alexe Salmonda, podle kterého by se v případě výsledku referenda pro vyhlášení skotské nezávislosti nejednalo o odtržení Skotska od Spojeného království. Podle Salmonda bylo Spojené království vytvořeno mezinárodní smlouvou v roce 1707, která spojila Anglii a Skotsko do Království Velké Británie, a tudíž by v případě skotské nezávislosti měla tato smlouva pomocí vzájemné dohody zaniknout. Nezávislé Skotsko a zbytek Spojeného království by se tak staly rovnocennými partnery mezi sebou i mezi ostatními státy (The Herald 2012).

Můžeme sice najít moderní případy onoho „navrácení“, ovšem ve většině případů za zcela odlišných podmínek.²¹ Lze však vyvodit, že status Skotska a Anglie před rokem 1707 nebude mít žádný velký vliv na otázky týkající se kontinuity a sukcese států podle mezinárodního práva. Postavení nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království bude stanoveno v souladu s moderními principy mezinárodního práva – s největší pravděpodobností tak, jak je popsáno výše. I v případě, že by

---

²⁰ Další otázkou také zůstává, zda by britská vláda a parlament měly vůbec potřebný mandát na vyhlášení zbytku Spojeného království za následnický stát.

²¹ Za příklad můžeme uvést Kuvajť po skončení irácké invaze v roce 1990–1991, během které Irák ilegálně anektoval kuvajtské území.

nezávislé Skotsko trvalo na navrácení takového statutu a mezinárodní společenství by souhlasilo, existuje jen málo důkazů o tom, že by takový nárok měl nějaké specifické právní důsledky z hlediska mezinárodního práva. Skotské království před rokem 1707 nebylo členem OSN, EU či signatářem moderních smluv. Takový nárok ze strany nezávislého skotského státu by neměl žádný praktický důsledek na zbytek Spojeného království jako pokračovatelského státu (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 34 –37).

3.3 Členství nezávislého Skotska v OSN

Spojené království je jedním z pěti stálých členů Rady bezpečnosti OSN. Stálé členství v RB OSN Spojenému království umožňuje uplatnit významný vliv v oblasti mezinárodních záležitostí. Disponuje právem veta, pomocí kterého může zablokovat jakákoliv rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN. Spojené království tedy zastává přední pozici v jednom z nejvýznamnějších kolektivních rozhodovacích orgánů v oblasti mezinárodních záležitostí a je také členem všech Specializovaných agentur OSN. Charta OSN neobsahuje žádné ustanovení o sukcesi ohledně členství a nové státy, jakým nezávislý skotský stát s největší pravděpodobností bude, musí být samy o sobě formálně přijaty (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 48).

Článek 4 Charty OSN uvádí, že:

„1. Za členy Organizace spojených národů mohou být přijaty všechny ostatní mírumilovné státy, které přijmou závazky obsažené v této Chartě a podle úsudku Organizace jsou způsobilé a ochotné tyto závazky plnit.

2. Přijetí každého takového státu za člena Organizace spojených národů se děje rozhodnutím Valného shromáždění na doporučení Rady bezpečnosti.“ (Charta OSN 1945: 12).

Potřebu formálního přijetí nezávislého Skotska potvrzuje i mezinárodní praxe ohledně nástupnických států, Pákistánem a Barmou v roce 1947 počínaje, až po případ Jižního Súdánu v roce 2011. V praxi by měl být vstup nezávislého skotského státu do OSN v případě, že pokračovatelský stát – zbytek Spojeného království – bude podporovat skotské členství v OSN, poměrně jasný a přímočarý. Britská vláda se již zavázala, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti nebude Skotsku ve vstupu do OSN bránit. Na základě článku 23 Charty OSN je však zřejmé, že nezávislý skotský stát nebude stálým členem RB OSN (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 48 – 49).

3.3.1 Specializované agentury OSN

Výše popsané členství v OSN by nezávislému skotskému státu umožnilo mimo jiné i participovat v řadě specializovaných agentur OSN. Specializované agentury OSN jsou samosprávné orgány (založeny přímo OSN nebo vzájemně propojeny pomocí specifických dohod), které koordinují aktivity v celé řadě technických oblastí. Mezi nejdůležitější můžeme zahrnout především Mezinárodní měnový fond (MMF) a Světovou banku, které však disponují vlastními stanovami, řídicí strukturou a finančními prostředky. MMF se zabývá podporou mezinárodní měnové spolupráce, stability směnných kurzů, udržitelného hospodářského růstů a snížením chudoby ve světě. V případě členství nezávislého Skotska v MMF můžeme zmínit nedávný precedent, kdy část členského státu MMF vyhlásila nezávislost a poté musela oficiálně požádat o samostatné členství, a sice Jižní Súdán (HM Government 2014: 98; 105–107).

V současné době je členem MMF 188 členských států. Stát, usilující o členství v MMF, musí oficiálně požádat o členství a jeho žádost musí schválit většina členů. Členové MMF jsou zde reprezentováni na základě systému kvót²², které se odvíjejí od relativní pozice člena ve

---

²² Systém kvót de facto určí finanční a organizační práva a závazky členského státu k MMF.

světové ekonomice. Spojené království disponuje místem ve výkonném sboru (*Executive Board*) a je mezi pěti nejvlivnějšími členy MMF vzhledem k počtu členských kvót. Nezávislé Skotsko by bylo stejně jako většina menších států, na rozdíl od Spojeného království, reprezentováno na půdě MMF jedním z volených výkonných ředitelů (*Executive Director*), kteří zastupují jednotlivé skupiny menších států. Světovou banku můžeme primárně označit za instituci, která podporuje rozvoj v chudších a rozvojových zemích. Členství ve WB je podmíněno členstvím v MMF (Scottish Council for Development nad Industry 2013: 29).²³

3.4 Členství nezávislého Skotska ve WTO, MAAE, Commonwealth a OECD

Dále můžeme stručně zmínit některé přidružené organizace k OSN, především Světovou obchodní organizaci (*WTO*) a Mezinárodní agenturu pro atomovou energii (*MAAE*). Lze předpokládat, že nezávislý skotský stát bude usilovat o členství v obou zmíněných institucích (House of Commons Foreign Affairs Committee 2013: 153; 159). Všechny členské státy EU jsou členy těchto organizací. Členské státy EU včetně Spojeného království prosazují koordinovaný postup na půdě WTO pomocí Společné obchodní politiky. WTO také menším státům poskytuje významnou platformu pro jednání s významnými ekonomickými mocnostmi. Členství nezávislého skotského státu ve WTO by vyžadovalo jednotný souhlas všech stávajících členů organizace (IAEA 2014; Scottish Council for Development nad Industry 2013: 28). V případě členství v MAAE je nezbytná podpora rady guvernérů (*Board of*

---

²³ Spojené království je dále členem: Organizace pro výživu a zemědělství (FAO), Mezinárodní organizace práce (ILO), Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu (UNESCO), Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO), Mezinárodní námořní organizace (IMO), Mezinárodního fondu pro rozvoj zemědělství (IFAD), Světové zdravotnické organizace (WHO), Mezinárodní telekomunikační unie (ITU), Světové poštovní unie (UPU), Světové meteorologické organizace (WMO) a Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO). Členství valné většiny těchto agentur je otevřeno všem členským státům OSN, rozhodnutí tedy bude na nezávislém skotském státu po dosažení členství v OSN, do kterých z výše zmíněných agentur bude chtít po dosažení nezávislosti vstoupit (HM Government 2014: 98–104).

Governors) a schválení žádosti o členství generální konferencí (*General Conference*), ve které jsou zastoupeny všechny členské státy (IAEA).

V neposlední řadě lze nastínit členství nezávislého Skotska v Commonwealthu a Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Členství v Commonwealthu by mělo být pro nezávislé Skotsko přímočaré. Ačkoliv generální tajemník Commonwealthu Kamallesh Sharma zpochybnil automatické přijetí nezávislého skotského státu do organizace, je málo pravděpodobné, že by nezávislé Skotsko nesplňovalo členská kritéria²⁴, která byla navržena výborem pro členství v Commonwealthu (*Committee on Commonwealth Membership*) a schválena hlavami vlád Commonwealthu (*Commonwealth Heads of Government*) (Carrell 2013b, The Commonwealth 2007).

V případě přistoupení nezávislého Skotska do OECD by byl vytvořen specifický plán o přistoupení (*Accession Roadmap*), který by zahrnoval odborné zhodnocení kandidátské země ze strany technických výborů a dále by upřesnil podmínky a procedurální postup ohledně členství nezávislého skotského státu v OECD. Každý výbor pak poskytne radě OECD (*OECD Council*) své oficiální stanovisko. Rada OECD, ve které jsou zastoupeny všechny členské státy, pak schvaluje kandidáta na základě jednomyslného souhlasu (OECD).

I přes výše zmíněné požadavky lze vnímat vstup nezávislého skotského státu do těchto organizací za relativně přímočarý. Za mnohem komplikovanější můžeme považovat vstup nezávislého Skotska do Evropské unie a Severoatlantické aliance, který je popsán v následujících kapitolách (The Scotland Institute 2013: 51).

---

²⁴ Patří sem například historické ústavní vazby na jednoho ze členských států (u tohoto kritéria však existují i výjimky), přijetí královny Alžběty II. za oficiální hlavu Commonwealthu, přijetí anglického jazyka za prostředek komunikace v organizaci, vyznávání lidských práv, demokratických hodnot a dalších základních principů organizace vycházejících z předešlých dokumentů (The Commonwealth 2007).

4 ČLENSTVÍ NEZÁVISLÉHO SKOTSKA V EVROPSKÉ UNII

Současná skotská vláda pokládá členství nezávislého Skotska v Evropské unii za klíčové, v případě vyhlášení skotské nezávislosti bude tedy usilovat o pokračující členství v EU. Jak bylo již zmíněno výše, mezi vyhlášením výsledku referenda a vyhlášením skotské nezávislosti se nachází 18 měsíční časový interval, během kterého bude skotská vláda usilovat o dohodu s britskou vládou, členskými státy EU a jejími institucemi, s cílem zajistit pokračování členství Skotska v EU i po vyhlášení nezávislosti. Skotská vláda věří, že zajištění hladkého a kontinuálního přechodu z členství Skotska v EU v rámci Spojeného království na členství nezávislého Skotska v EU je v nejlepším zájmu nezávislého Skotska, členských států EU, vzájemných obchodních vztahů i jednotlivých občanů EU (The Scottish Government 2013b: 219–220).

4.1 Členství nezávislého Skotska z hlediska Smluv EU

Členství a pozice nezávislého Skotska v EU budou závislé na právním řádu EU. Nicméně v rámci Evropské unie dosud neexistuje precedent pro případ, kdy část členského státu vyhlásí nezávislost a poté si nárokuje automatické členství nebo usiluje o právo přidat se mezi členské státy. Nelze tedy s jistotou předvídat výsledek takového procesu, ani jak dlouho by případné usilování o členství mohlo trvat. V praxi bude členství nezávislého Skotska závislé spíše na povaze, výsledku a celkově na přístupu k vyjednávání s institucemi EU a jejími jednotlivými členskými státy. Podle výše zmíněného posudku, který za nejpravděpodobnější považuje variantu vytvoření nového následnického skotského státu, se nezávislý skotský stát zřejmě nevyhne procesu přistoupení nových států podle smluv EU (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 98–100).

Podmínky členství jsou stanoveny v článku 49 Smlouvy o Evropské unii. O členství může de facto zažádat každý evropský stát, který uznává

právní stát, demokratické hodnoty a dodržuje základní lidská práva a svobody. Dotyčný stát musí oficiálně zažádat o členství v EU, příslušné orgány EU musí v souladu s určitými procedurálními požadavky zvážit tuto žádost a stávající členské státy i žadatelský stát musí jednomyslně ratifikovat smlouvu o přijetí (Úřední věstník Evropské unie C 326/17: čl. 2, C 326/43: čl. 49).²⁵

Fakt, že Skotsko v případě vyhlášení nezávislosti nezíská automaticky členství v EU, potvrdil i předseda Evropské komise José Manuel Barroso. Z jeho prohlášení vyplývá, že Skotsko bude muset zažádat o členství v EU v souladu s postupem, který vyplývá ze smluv EU (Carrell 2012).

Současná skotská vláda zastává názor, že postup vyplývající z výše uvedeného článku 49 nereflktuje specifické okolnosti v případě členství nezávislého skotského státu, a tudíž neposkytuje adekvátní právní základ, který by usnadnil Skotsku přechod k samostatnému členství v EU. Ve Skotsku platí právní řád EU v rámci celého Spojeného království od roku 1973, skotská vláda tedy nepředpokládá, že by nezávislé Skotsko bylo považováno za zcela nový žadatelský stát. Vhodný právní základ pro specifický případ nezávislého skotského státu vidí v článku 48 Smlouvy o Evropské unii²⁶, který umožňuje úpravu Smluv na základě společné dohody ze strany zástupců jednotlivých vlád členských států, nezanedbatelnou roli zde zastávají i jednotlivé orgány EU (The Scottish Government 2013b: 221–222).

---

²⁵ Přesné znění článku 49 Smlouvy o Evropské unii: „Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře, může požádat o členství v Unii. O této žádosti je informován Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty. Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada, budou zohledněna. Podmínky přijetí a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, jsou předmětem dohody mezi členskými státy a žadatelským státem. Tato dohoda vyžaduje ratifikaci všemi smluvními státy v souladu s jejich ústavními předpisy.“ (Úřední věstník Evropské unie C 326/43: čl. 49).

²⁶ Viz Úřední věstník Evropské unie C 326/41 – C 326/43: čl. 48

Podle právního posudku Lorda advokáta Franka Mulhollanda²⁷ lze na základě výše zmíněného článku 48 po jednomyslném souhlasu všech členských států EU umožnit Skotsku plynulý přechod k nezávislému členství – a to v časovém intervalu mezi vyhlášením výsledku referenda a vyhlášením nezávislosti. Na základě postupu popsaného v článku 48 by mohly být pozměněny dotyčné Smlouvy EU tak, aby umožnily pokračující členství nezávislého Skotska v organizaci. Úprava smluv by podle takového názoru byla iniciována britskou vládou. Představitelé britské vlády však takovou interpretaci dotyčného právního předpisu EU nepokládají za směrodatnou (Carrell – Kassam 2013).

Vzhledem k tomu, že Skotsko již v rámci Spojeného království podléhá právním předpisům EU, je možné, že se povaha procesu o přistoupení nezávislého Skotska do EU, jak je stanoveno v článku 49, bude v některých ohledech lišit – to ovšem bude předmětem jednání. Konečný výsledek však bude stejný, tedy vytvoření smlouvy, která bude vzhledem ke zvýšení počtu členských států EU upravovat stávající smlouvy EU. Taková smlouva bude vyžadovat souhlas všech členských států EU (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 101).

4.2 Nezávislé Skotsko jako kontroverzní precedent, podmínky členství

Právě však v jednomyslném souhlasu všech členů EU by mohl nastat problém. Specifický případ Skotska by v rámci Evropské unie mohl vytvořit důležitý precedent, kterým se budou řídit další případy separatistických tendencí na území ostatních členských států EU. Z tohoto důvodu by se některé členské státy, které se také potýkají s určitými separatistickými tendencemi na svém území, mohly stavět k postupu, jaký navrhuje současná skotská vláda, odmítavě. V současné

---

²⁷ Lord Advocate - Scotland's chief law officer

době se k tomuto tématu nejodmítavěji staví Španělsko, které se potýká se snahou Katalánska vyhlásit nezávislost. Španělský premiér Mariano Rajoy již prohlásil, že v případě skotské nezávislosti by Skotsko muselo zažádat o členství v Evropské unii stejně, jako každý jiný stát vně EU. Podle španělského premiéra se smlouvy EU vztahují pouze na členské státy EU, které je odsouhlasily a ratifikovaly. Pokud se nějaká část členského státu odštěpí od dotyčného členu EU, stává se ve vztahu k EU třetí stranou – tedy nečlenským státem (Carrell – Kassam 2013). Podobný názor zveřejnili i předsedové Evropské rady a Evropské komise. Ti souhlasí s názorem, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti nebudou Smlouvy EU nadále na skotském území platit (HM Government 2014: 62).

Dalším sporným bodem v otázce členství nezávislého skotského státu v EU jsou samotné podmínky členství. Spojené království je jedním z největších členských států EU, což se odráží ve složení dvou zákonodárných orgánů EU: v Radě EU, kde disponuje jedním z nejvyššího počtu hlasů (29) a v Evropském parlamentu, kde disponuje třetí největší delegací (73 členy). Spojené království má v rámci EU vyjednáno v některých důležitých oblastech řadu trvalých výjimek – tzv. opt-outů. Nemusí například vstoupit do eurozóny – není tedy zavázáno přijmout jednotnou evropskou měnu, tak jako ostatní členské státy. Výjimku má také v Schengenském prostoru, může tedy zachovat kontroly na hranicích i prosazovat vlastní imigrační politiku. Spojené království má také v rámci EU vyjednáno tzv. rabat z rozpočtu EU (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 50).

Současná skotská vláda počítá s ponecháním si většiny těchto výjimek, kterými disponuje v rámci celého Spojeného království. Rozpočet EU je schválen do roku 2020. Skotská vláda nevidí důvod ke změně těchto stávajících rozpočtových dohod. Do roku 2020 by tedy souhlasila s určitým procentuálním podílem britského rabatu z rozpočtu

EU, tento podíl by byl předmětem jednání mezi skotskou a britskou vládou.

Skotská vláda si dále hodlá ponechat libru jako národní měnu nezávislého skotského státu – má tedy v úmyslu v dohledné době nevstoupit do eurozóny. Skotská vláda také nebude usilovat o vstup do Schengenského prostoru. Místo toho hodlá zůstat součástí společného cestovního prostoru²⁸ (*Common Travel Area – CTA*). Ze smluv EU však vyplývá, že členství ve Společném cestovním prostoru není slučitelné s členstvím v Schengenském prostoru (The Scottish Government 2013b: 222–224).

Podmínky členství nezávislého skotského státu budou však předmětem jednání, není tedy jisté, zda se nezávislému Skotsku podaří vyjednat takové výjimky v rámci EU, jakými disponuje v současné době Spojené království. Ze Smluv EU vyplývá, že přijetí jednotné evropské měny je pro nově přistoupivší státy do EU povinností a od roku 1993 se od všech nových států vyžadoval formální závazek přijmout do budoucna jednotnou evropskou měnu.²⁹ Trvalou výjimkou disponují pouze Spojené království a Dánsko. Stejný požadavek platí ohledně členství v Schengenském prostoru, který můžeme vnímat jako jeden ze základních cílů a hodnot EU (HM Government 2014: 68–70). Je také důležité zmínit, že plán současné skotské vlády na vytvoření společné měnové unie mezi nezávislým Skotskem a zbytkem Spojeného království odmítli zástupci tří aktuálně největších celobritských stran (Black – James 2014).

Členství zbytku Spojeného království v EU by mělo pokračovat za stávajících podmínek – včetně vyjednaných opt-outů. Pozice zbytku

---

²⁸ Společný cestovní prostor zajišťuje minimální hraniční kontrolu mezi Velkou Británií, Irskem, Ostrovem Man a Normanskými ostrovy (Carrell 2014).

²⁹ Takový krok je však podmíněn splněním určitých měnových a rozpočtových konvergenčních kritérií.

Spojeného království v některých orgánech EU bude v důsledku snížení velikosti území a populace také ovlivněna – zde bude zapotřebí určitých technických změn (Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office 2013: 48–49).

5 NEZÁVISLÉ SKOTSKO V OBLASTI OBRANY A BEZPEČNOSTI

Pokud Skotsko vyhlásí nezávislost, vláda nezávislého skotského státu bude nově disponovat pravomocemi mimo jiné v oblastech obrany a národní bezpečnosti, které můžeme považovat za jedny z nejzákladnějších výsad jakéhokoliv nezávislého státu. V současné době spadá obrana a národní bezpečnost, stejně jako zahraniční politika, mezi vyhrazené pravomoci (*reserved matters*) britského parlamentu (The Scotland Institute 2013: 15). Britská vláda tedy zastupuje občany Anglie, Skotska, Walesu, Severního Irska, Britských zámořských teritorií³⁰ a v neposlední řadě britské občany v zahraničí při vytváření a koordinaci společného přístupu k bezpečnostní a obranné politice. Pokud Skotsko vyhlásí nezávislost, vláda nezávislého skotského státu bude zodpovědná za dostatečné zajištění ochrany a bezpečí skotských občanů, stejně jako za aktivní prosazování skotských zájmů v zahraničí (Great Britain Ministry of Defence 2013: 16–17).

Jak již bylo zmíněno výše, v případě vyhlášení nezávislosti bude nezávislý skotský stát s největší pravděpodobností vnímán mezinárodním společenstvím jako zcela nový stát (Great Britain Ministry of Defence 2013: 53). Je pravděpodobné, že v časovém intervalu mezi zveřejněním výsledku referenda a samotným vyhlášením nezávislosti proběhnou vyjednávání o určitých bilaterálních dohodách mezi zbytkem Spojeného království, Severskými státy a ostatními potencionálními mezinárodními partnery v oblasti obrany a národní bezpečnosti. Nicméně, bezprostředně po vyhlášení nezávislosti bude důležité zajistit členství nezávislého Skotska v takových mezinárodních organizacích, které jsou klíčové pro

---

³⁰ Anguilla, Britské antarktické území, Bermudy, Britské indicko-oceánské území, Britské Panenské ostrovy, Kajmanské ostrovy, Falklandy, Gibraltar, Montserrat, Svatá Helena a závislá území (Ascension a Tristan da Cunha), Turks a Caicos, Pitcairnovy ostrovy, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Výsostné oblasti na Kypru (Akrotiri a Dhekelia).

koordinaci a zajištění obrany a bezpečnosti na mezinárodní scéně (The Scotland Institute 2013: 51).

Lze předpokládat, že se nezávislé Skotsko bude snažit prosazovat svůj vliv v zahraničí a svou obrannou politiku především v rámci širších formálních i neformálních aliancí a organizací (za nejdůležitější můžeme považovat OSN, EU a NATO), na kterých bude nový skotský stát do jisté míry závislý (Grant 2013: 21). Nezávislé Skotsko však bude muset vytvořit věrohodnou obrannou a bezpečnostní politiku i funkční ozbrojené síly, aby bylo schopno dostát svým závazkům v rámci těchto organizací. Důležité je také vzít v úvahu geografická specifika nezávislého skotského státu. Zatímco skotská populace činí přibližně 8,5 procent populace Spojeného království, Skotsko tvoří celou jednu třetinu britského území a jednu polovinu britské pobřežní linie (The Scotland Institute 2013: 18).

5.1 Vize současné skotské vlády v oblasti obrany a bezpečnosti

Skotská vláda považuje roli skotských obranných složek za klíčovou ve třech sférách:

1. Ochrana skotských hranic, území, vzdušného prostoru a moře, zajištění bezpečnosti skotských občanů a skotského majetku, zamezení potencionálních útoků a hrozeb.

2. Ochrana skotských národních zájmů, ochrana ekonomických zájmů, ochrana klíčových hodnot a životního stylu skotské společnosti, ochrana proti přírodním katastrofám a dalším rizikovým nepředvídatelným událostem.

3. Přínos k ochraně a zajištění základních lidských práv, vlády práva, demokratických hodnot, mezinárodní bezpečnosti a míru, které by se případný nezávislý skotský stát snažil prosazovat na mezinárodním poli (The Scottish Government 2013b: 236).

Současná skotská vláda zvažuje, že by ústava nezávislého skotského státu obsahovala podmínku působení skotských ozbrojených

sil v zahraničních misích pouze za předpokladu, že taková mise bude mezinárodně schválena a v souladu s principy Charty OSN. Skotská ústava by také měla obsahovat zákaz působení jaderných zbraní na území nezávislého skotského státu (The Scottish Government 2013b: 232–236).

Další formování obranné a bezpečnostní politiky nezávislého skotského státu by se odvíjelo od strategického bezpečnostního posudku (*the strategic security review*), který by byl vypracován členy prvního zvoleného parlamentu po vyhlášení skotské nezávislosti. Takový posudek by primárně vycházel z nejaktuálnějšího celobritského zhodnocení národních rizik (*UK National Risk Assessment*), posudků skotských odborníků na danou tematiku a akademických institucí (The Scottish Government 2013b: 241).

Podle posudku think-tanku The Henry Jackson Society³¹, který vychází z národní bezpečnostní strategie Spojeného království z roku 2010 (*National Security Strategy*), by nezávislé Skotsko čelilo podobným hrozbám, jakým čelí v současné době Spojené království. Mezi takové hrozby řadí především kybernetickou kriminalitu, nestabilitu v zámoří, narušení dodávek ropy a zemního plynu a v neposlední řadě mezinárodní terorismus. Posudek však uvádí, že distancování se od britské zahraniční politiky automaticky nesníží hrozby, kterým by nezávislý skotský stát mohl být vystaven (Grant 2013: 12, 22–25).

5.1.1 Skotské obranné kapacity, priority v oblasti obrany

Lze vymezit pět priorit v oblasti obrany, které zdůrazňuje současná skotská vláda:

---

³¹ The Henry Jackson Society je britský think-tank zdůrazňující význam svobody, konstituční demokracie, lidských práv, zahraničních aliancí a v neposlední řadě silné obranné a bezpečnostní politiky (Grant 2013: 3–4).

1. Výše rozpočtu pro obranu a bezpečnost by činila přibližně 2.5 miliard liber.
2. Zajištění bezpečného a co nejrychlejšího odsunu jaderných zbraní ze skotského území.
3. Zaměření na námořní obranné kapacity, zejména letecké hlídky a hlídky působící na moři, specializované ozbrojené síly schopné působit ve skotských pobřežních oblastech, které budou chránit skotský námořní majetek a budou přispívat ke kolektivní bezpečnosti v severním Atlantickém oceánu.
4. Postupné vybudování 15 000 stálého a 5 000 rezervního vojenského personálu. Takové kapacity by měly být vytvořeny do deseti let po vyhlášení nezávislosti.³²
5. Přebudování získaného majetku, který v současné době slouží k vojenským účelům celého Spojeného království, tak, aby odpovídal zájmům a potřebám nezávislého skotského státu. Přebudování by se týkalo i základny ve Faslane, ze které by se stala námořní základna s konvenčními zbraněmi a společné velitelství skotských obranných sil (The Scottish Government 2013b: 237).

Podle současné skotské vlády by k vytvoření samostatných ozbrojených sil nezávislého skotského státu do jisté míry postačily existující námořní, vojenské a letecké základny vyskytující se na skotském území. Tyto základny by byly po vyhlášení nezávislosti přebudovány tak, aby odpovídaly specifickým skotským potřebám a požadavkům pro zajištění regionální bezpečnosti. Vybavení nezbytné k vytvoření počátečních ozbrojených sil nezávislého skotského státu neprodleně po vyhlášení nezávislosti by bylo pořízeno z vyrovnání mezi

---

³² Současná skotská vláda plánuje tzv. fázový postup při vytváření těchto kapacit. Neprodleně po vyhlášení nezávislosti hodlá vytvořit kapacity pro 7 500 stálého a 2 000 rezervního vojenského personálu, do pěti let po vyhlášení nezávislosti by se kapacity měly navýšit na 10 000 stálého a 3 500 rezervního personálu, do deseti let by se kapacity vojenských složek ustálily na úrovni výše zmíněného čtvrtého bodu.

nezávislým Skotskem a zbytkem Spojeného království (The Scottish Government 2013b: 234–235).

Britské ozbrojené síly a s nimi spojené vojenské základny a vybavení jsou však koncipovány tak, aby tvořily jednotný integrovaný systém obrany celého území Spojeného království. Lze tedy předpokládat, že stávající zařízení a základny umístěné na území Skotska nemusí odpovídat specifickým požadavkům nezávislého skotského státu. Je také důležité vzít v úvahu rozdíly ve velikosti území, geografická specifika i rozdílnou velikost rozpočtu obrany (Great Britain Ministry of Defence 2013: 43).

V časovém intervalu mezi zveřejněním výsledku referenda a samotným vyhlášením nezávislosti by současná skotská vláda usilovala o zřízení speciálního vojenského poradního sboru, který by s vládou začal postupně připravovat přebudování a vývoj adekvátních vojenských kapacit nezávislého skotského státu. Takový plán zahrnuje i vyjednávání s britskou vládou o identifikaci a přesunutí těch britských vojenských jednotek a personálu, kteří budou chtít sloužit ve skotských obranných silách (The Scottish Government 2013b: 237–238).

Je tedy zřejmé, že celé jednotky britských ozbrojených sil nebo jejich jednotlivci, kteří primárně pocházejí ze Skotska či působí na skotském území, nebudou automaticky přičleněni k ozbrojeným silám nezávislého skotského státu. Výsledky vyjednávání o tomto tématu mezi skotskou a britskou vládou nelze předvídat (Great Britain Ministry of Defence 2013: 49).

The Scotland Institute³³ však ve svém posudku uvádí, že ozbrojené síly nezávislého skotského státu by vzhledem ke svým omezeným možnostem a menšímu zahraničnímu zapojení byly pro případné

---

³³ The Scotland Institute je podle vlastního popisu progresivní a nezávislý think-tank působící ve Skotsku, který se zabývá měnící se povahou Skotska a jeho budoucností. Mimo jiné se zabývá například důsledky devoluce ve Skotsku.

zájemce méně atraktivní než působení u britských ozbrojených sil (The Scotland Institute 2013: 35–36). S tímto názorem souhlasí i profesor Hew Strachan³⁴, který tuto případnou situaci asociuje s podobnými příklady v minulosti. Stejně jako se mnoho Novozélandčanů rozhodlo zůstat u leteckých sil Austrálie nebo britských leteckých sil, či Irů, kteří zůstali u britských ozbrojených složek, i mnoho Skotů bude považovat za perspektivnější zůstat u ozbrojených složek zbytku Spojeného království (BBC 2012a).

Vytvoření ozbrojených sil nezávislého skotského státu a s ním spojených nákladů bude představovat výraznou počáteční finanční zátěž. Pokud se zaměříme na výši uvedeného rozpočtu (kde nejsou zahrnuty počáteční investice), podle názoru profesora Tima Edmunse z Bristolské univerzity by výše uvedený rozpočet ve výši 2, 5 miliardy liber mohl představovat 1,7 až 2 procenta předpokládaného hrubého domácího produktu nezávislého Skotska. Pro srovnání, průměr příspěvku do obranného rozpočtu evropských členů NATO se pohybuje okolo 1, 6 procenta. Valná většina odborníků na obranu se však shoduje, že nezávislý skotský stát bude schopen vytvořit pouze omezené kapacity v oblasti obrany. Některá vojenská vybavení, která se nyní nacházejí na skotském území, si nebude nezávislý skotský stát v důsledku omezeného rozpočtu na obranu moci dovolit (The Scotland Institute 2013, 27–32).

Ačkoliv to současná skotská vláda nechce přiznat, v případě vyhlášení skotské nezávislosti by bylo zcela nezbytné reorganizovat ozbrojené síly nezávislého skotského státu oproti jednotkám, které ve Skotsku nyní působí v rámci Spojeného království. V případě dodržení slibu současné skotské vlády ponechat stávající skotské pluky by byly vytvořeny obranné síly nezávislého Skotska silně zaměřené na armádu³⁵, přičemž v zájmu nezávislého skotského státu je vytvořit především

---

³⁴ Vojenský historik a poradce britského ministerstva obrany

³⁵ Teoreticky, jen příslušníci Royal Scots Dragoon Guards, the Scots Guards a pět praporů Royal Regiment of Scotland by činili 4, 100 míst ozbrojených sil nezávislého Skotska.

námořní a letecké ozbrojené síly (Great Britain Ministry of Defence 2013: 46–47).

5.1.2 Zpravodajství a bezpečnost

Současná skotská vláda plánuje vytvořit jednotnou bezpečnostní a zpravodajskou agenturu, která bude mít za úkol zajistit národní bezpečnost nezávislého Skotska. Její náplní bude:

1. Identifikace a vyhodnocení jednotlivých hrozeb a rizik
2. Spolupráce se zbytkem Spojeného království i na širší mezinárodní úrovni
3. Příjem, shromažďování a manipulace se zpravodajskými informacemi
4. Vytváření odborných posudků a analýz v oblasti zpravodajství a národní bezpečnosti
5. Zajištění kybernetické bezpečnosti a ochrany skotské infrastruktury (The Scottish Government 2013b: 26 –262).

Je však důležité poznamenat, že na skotském území se nenachází žádná ze stávajících centrálních bezpečnostních a zpravodajských institucí Spojeného království.³⁶ Bude tedy klíčové, a do velké míry obtížné, vytvořit v co nejkratším časovém intervalu funkční bezpečnostní a zpravodajskou infrastrukturu nezávislého skotského státu. Vytvoření takové infrastruktury bude samozřejmě vyžadovat významné finanční investice. Jednou z možných variant, podle posudku The Scotland Institute, může být vytvoření jakéhosi tandemu mezi vznikajícími skotskými zpravodajskými kapacitami a kapacitami zbytku Spojeného království. Lze předpokládat, že vyhodnocení hrozeb bude pro oba státy podobné a pro nezávislý skotský stát by takový scénář znamenal únosnější variantu, především v oblasti finančních prostředků (The

---

³⁶ Jedná se především o tři bezpečnostní a zpravodajské agentury: Government Communications Headquarters (GCHQ), the Secret Intelligence Service (SIS nebo MI6), Security Service (MI5). Dále můžeme zmínit Defence Intelligence (DI), Joint Intelligence Committee (JIC) či Joint Terrorism Analysis Centre (JTAC).

Scotland Institute 2013: 37–38). S podobnou úzkou spoluprací počítá i návrh současné skotské vlády, která uvádí, že tato spolupráce je v zájmu národní bezpečnosti jak nezávislého skotského státu, tak i zbytku Spojeného království (The Scottish Government 2013b: 262–263).

Není však jasné, do jaké míry bude chtít zbytek Spojeného království sdílet informace týkající se národní bezpečnosti s de facto jiným suverénním státem. Je pravděpodobné, že tato spolupráce bude podmíněčná a omezená na specifické oblasti (např. boj proti terorismu). Na druhou stranu také nelze s jistotou předvídat, do jaké míry bude nezávislý skotský stát ochoten na svém území umožnit působení zpravodajských agentur zbytku Spojeného království, které se budou plně zodpovídat pouze britským státním představitelům. Alternativou může být vytvoření vlastních životaschopných bezpečnostních a zpravodajských kapacit, což však bude znamenat podstatnou finanční zátěž pro nově vzniklý stát (The Scotland Institute 2013: 38–39).

5.2 Regionální organizace zabývající se obranou a bezpečností

Současná skotská vláda by v případě vyhlášení skotské nezávislosti usilovala o vstup do Severoatlantické aliance (NATO), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), nebo o plné zapojení do společné zahraniční a obranné politiky EU. Prioritou nezávislého skotského státu by byly regionální zájmy a spolupráce se Severskými státy v Severním moři, severním Atlantském oceánu a v oblasti Arktidy (House of Commons Defence Committee 2013: 14).

Za přímočarý můžeme považovat vstup nezávislého Skotska do organizací, které své členství podmiňují především na základě vyznávání demokratických hodnot. Mezi takové organizace můžeme zařadit například Radu Evropy nebo OBSE (The Scotland Institute 2013: 51). Členem Rady Evropy se může stát de facto každý evropský stát, který je schopen a ochoten přijmout principy právního státu zaručující všem

osobám pod jeho jurisdikcí dodržování lidských práv a základních svobod (Statute of the Council of Europe 1949). V případě členství v OBSE je nutné kromě ztotožnění se s hlavními principy³⁷ organizace i jednomyslný souhlas všech jejích zúčastněných států (*participating states*) (OSCE 2011).

Za více problematický můžeme považovat, kromě členství v EU, také vstup nezávislého Skotska do NATO.

V oblasti obrany a bezpečnosti nezávislého skotského státu se však jeví členství v EU nebo NATO jako klíčové. Kromě zemí bývalého Sovětského svazu jsou téměř všechny evropské státy členy nebo usilují o členství alespoň do jedné či obou z těchto organizací.³⁸ Čistě v oblasti obrany a bezpečnosti však nemusíme považovat za nezbytně nutné členství v obou zmíněných organizacích (The Scotland Institute 2013: 51).

Alternativou ke členství nezávislého Skotska v NATO se jeví pouze členství v programu Partnerství pro mír³⁹, stejně jako pro evropské neutrální státy: Irsko, Rakousko, Švédsko, Finsko a Švýcarsko, které jsou členy tohoto programu. Nicméně všechny výše zmíněné státy kromě Švýcarska jsou také členy EU, podílejí se tedy na společné zahraniční a obranné politice EU (EurActiv 2006).

Další variantou může být tedy spoléhání se na bezpečnostní záruky, které vyplývají ze smluv EU. Evropská unie poskytuje svým členům na základě Článku 42 odstavce 7 Smlouvy o Evropské unii

---

³⁷ Zdůrazňující především podporu bezpečnosti, stability, lidských práv a demokratických hodnot mezi zúčastněnými státy.

³⁸ Můžeme najít několik specifických výjimek – Švýcarsko, Andorra, Monako. Můžeme sem zahrnout i Severní Kypr.

³⁹ Jedná se o bilaterální spolupráci partnerských států s NATO (Grant 2013: 28).

záruku kolektivní obrany (Úřední věstník Evropské unie C 326/39: čl. 42).⁴⁰

Ačkoliv se EU spíše zaměřuje například na justiční a policejní spolupráci jednotlivých států, závazek kolektivní obrany je důležitý především pro státy, které nejsou členy NATO. Nicméně i přes to, že by společná zahraniční a obranná politika EU poskytla nezávislému skotskému státu jisté bezpečnostní záruky na mezinárodní půdě, otázku členství nezávislého skotského státu v NATO můžeme v oblasti obrany v praxi považovat stále za klíčovou (The Scotland Institute 2013: 52). Význam členství nezávislého Skotska v NATO dokládá i fakt, že Skotská národní strana přehodnotila svůj dlouhodobý odmítavý postoj k této organizaci (Grant 2013: 27–28).

---

⁴⁰ Přesné znění Článku 42 odstavce 7: „Pokud se členský stát stane na svém území cílem ozbrojeného napadení, poskytnou mu ostatní členské státy pomoc a podporu všemi prostředky, které jsou v jejich moci, v souladu s článkem 51 Charty Organizace spojených národů. Tím není dotčena zvláštní povaha bezpečnostní a obranné politiky některých členských států.“ (Úřední věstník Evropské unie C 326/39: čl. 42).

6 ČLENSTVÍ NEZÁVISLÉHO SKOTSKA V NATO

Otázka členství nezávislého skotského státu v NATO hraje klíčovou roli v debatách o skotské nezávislosti v oblasti obrany a národní bezpečnosti. Členství v organizaci bude podmíněno mnoha faktory zmíněnými výše, tedy vytvořením dostatečných efektivních obraných sil nezávislého skotského státu, formulací priorit nezávislého Skotska v zahraniční, obranné a bezpečnostní politice a udržením dobrých vztahů s potencionálními zahraničními partnery. Ovšem zatím za nejkontroverznější a zřejmě nejdůležitější téma ohledně členství nezávislého Skotska v NATO můžeme považovat problematiku odsunu britských jaderných zbraní ze skotského území (The Scotland Institute 2013: 52).

6.1 Význam členství v NATO

Dlouhodobý odmítavý postoj SNP vůči členství nezávislého Skotska v NATO se změnil po bouřlivé debatě na výroční stranické konferenci v roce 2012 (Grant 2013: 27). Skotská národní strana se zavázala v případě vyhlášení skotské nezávislosti usilovat o dosažení členství v NATO s podmínkou, že se na skotském území nebudou vyskytovat jaderné zbraně a organizace bude respektovat právo členů participovat pouze v takových operacích, které byly schváleny OSN. SNP by také v rámci NATO kladla důraz na požadavek jaderného odzbrojení, který vyplývá ze Smlouvy o nešíření jaderných zbraní, jejímiž signatáři jsou všechny členské státy NATO disponující jadernými zbraněmi. Rozhodnutí usilovat o členství v jaderné alianci, i přes dlouhodobý silný odpor SNP k jaderným zbraním, lze odůvodnit významem NATO v regionu (House of Commons Defence Committee 2013: 31).

NATO svým členům na základě Článku 5 Severoatlantické smlouvy⁴¹ poskytuje důležitou garanci kolektivní obrany (Severoatlantická smlouva 1949). NATO je tedy vnímáno mnoha státy včetně Dánska, Norska, Islandu a Spojeného království jako nejdůležitější prostředek bezpečnostní spolupráce mezi jejími členy. Z tohoto důvodu se SNP zavázala prosazovat bezpečnostní spolupráci nezávislého Skotska s ostatními potencionálními partnery primárně v rámci této aliance (House of Commons Defence Committee 2013: 31).

Členství nezávislého Skotska v NATO můžeme tedy vnímat jako jistou garanci potencionálním spojencům, že jejich vzájemná spolupráce v oblasti zajištění obrany a národní a regionální bezpečnosti je věrohodná. Nutnost plného členství nezávislého Skotska v NATO zdůraznilo především Norsko, Dánsko a Island (Peterkin 2012).

NATO nepochybně poskytuje pro výše zmíněné státy vhodnou platformu pro efektivní koordinaci námořních i leteckých hlídek v regionu. Francis Tusa, bezpečnostní analytik, předvídá, že nejvýznamnější hrozbou se pro nezávislé Skotsko v následujících letech jeví stupňující se napětí mezi zainteresovanými státy v arktické oblasti. Členské státy NATO, především Kanada, Dánsko a Norsko sem stále více upírají svou pozornost. Členství v NATO by nezávislému Skotsku zajistilo významnější vliv na danou problematiku (The Scotland Institute 2013: 53).

---

⁴¹ Přesné znění Článku 5 Severoatlantické smlouvy: „Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo v Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.“ (Severoatlantická smlouva 1949).

Z hlediska geografické polohy Skotska by jeho členství v NATO bylo prospěšné i pro organizaci jako takovou. I přesto, že můžeme Skotsko označit za relativně malé a řídké osídlené, jeho geografická poloha mu uděluje určitý geostrategický význam. Skotsko tak může uplatnit svůj vliv například na námořní trasy ze Severního či Irského moře do Atlantického oceánu. Nachází se také přímo pod transatlantickými leteckými trasami⁴² (Crawford – Marsh 2012: 2).

6.2 Podmínky členství v NATO

K problematice samotného vstupu nezávislého skotského státu do NATO můžeme uvést názor čelních představitelů aliance. Ti vycházejí z předpokladu, že nezávislé Skotsko bude považováno za zcela nový stát, nebude tedy signatářem Severoatlantické smlouvy, a tudíž bude muset požádat o členství na základě postupu, který je uveden v Článku 10 Severoatlantické smlouvy⁴³ (Carrell 2013a). Z tohoto článku vyplývá, že nezbytnou podmínkou pro vstup nečlenského evropského státu do NATO je jednomyslný souhlas všech členských států (Severoatlantická smlouva 1949).

Kvůli větší flexibilitě vyjednávání mezi aliancí a státem, který usiluje o členství, zde nejsou obsažena konkrétní kritéria podmiňující vstup nového státu do aliance (The Scotland Institute 2013: 55). Můžeme však vycházet z alianční Studie o rozšíření (*Study on Enlargement*) z roku 1995, která zdůrazňuje určité požadavky, které musí aspirující stát na členství splňovat.

---

⁴² Tento fakt byl šokujícím způsobem dokázán v roce 1988, kdy byl na této trase nad skotským městem Lockerbie spáchán atentát na Let Pan Am 103, který směřoval z londýnského letiště Heathrow na Mezinárodní letiště Johna F. Kennedyho v New Yorku (Ravitz – Smith-Spark 2013).

⁴³ Přesné znění Článku 10 Severoatlantické smlouvy: „Smluvní strany mohou na základě jednomyslného souhlasu vyzvat kterýkoli jiný evropský stát, který je schopen napomáhat rozvoji zásad této smlouvy a přispět k bezpečnosti severoatlantického prostoru, aby přistoupil k této smlouvě. Každý takto vyzvaný stát se může stát smluvní stranou tím, že uloží u vlády Spojených států amerických svoji listinu o přistoupení. Vláda Spojených států amerických vyrozumí každou ze smluvních stran o uložení každé takové listiny o přistoupení.“ (Severoatlantická smlouva 1949).

Mezi ně můžeme zahrnout:

1. Fungující demokratický politický systém založený na tržním hospodářství
2. Spravedlivé zacházení s menšinovými skupinami obyvatelstva
3. Závazek k mírovému řešení konfliktů
4. Schopnost a ochota vojensky se podílet na operacích NATO a
5. Závazek k demokratickým civilně-vojenským vztahům a institucionálním strukturám (NATO 2013).

Na základě informací z předešlých kapitol můžeme konstatovat, že výše uvedené požadavky nejsou v rozporu s plány současné skotské vlády.

Nový člen musí také přijmout všechny principy, politiku a procedury, které byly aliancí přijaty. Strategický koncept NATO (*Strategic Concept*), přijatý na Lisabonském summitu v roce 2010, znovu potvrdil závazek spojenců k otevřenosti členství aliance ke každé evropské zemi, která je schopna vykonávat závazky a povinnosti vyplývající z členství v alianci, a která může přispět k celkové bezpečnosti v euroatlantickém prostoru. Konečné rozhodnutí o přijetí nového státu do aliance však záleží na jednomyslném souhlasu severoatlantické rady (*North Atlantic Council*) - nejvyššího rozhodovacího orgánu aliance, kde je zastoupeno všech 28 členských států (NATO 2013).

Jako standardní postup se jeví intenzivní dialog (*Intensified Dialogue*) mezi oběma stranami a z něho vycházející akční plán členství (*Membership Action Plan*), který by měl pomoci aspirujícím zemím v přípravě na budoucí členství v alianci. Za jistou výhodu můžeme považovat to, že vznikající ozbrojené složky nezávislého Skotska budou primárně vycházet ze stávajícího vybavení, infrastruktury a personálu,

které již splňují standardizované požadavky NATO. Jak již bylo uvedeno výše, i výše předpokládaného procentuálního podílu HDP na obranu by splňovala průměr ostatních členů aliance (Scotland Institute 2013: 54–55).

NATO by navíc vytvořilo vhodnou platformu pro intenzivní, a do jisté míry méně kontroverzní, spolupráci mezi ozbrojenými silami nezávislého Skotska a ozbrojenými silami zbytku Spojeného království. V rámci NATO se jeví pro zbytek Spojeného království cesta, jakou si udržet i po vyhlášení skotské nezávislosti přístup ke skotským výcvikovým zařízením, radarovým systémům, možná dokonce k leteckým základnám (Scotland Institute 2013: 55). Z hlediska členství nezávislého Skotska v NATO však můžeme určit při nejmenším tři zásadní a vzájemně propojené problematiky. První byla již naznačena výše, tedy nutnost jednomyslného souhlasu všech členských zemí. Stejně jako u členství nezávislého Skotska v EU, i zde může nějaký stát uplatnit z rozdílných důvodů de facto právo veta. Můžeme sem znovu zahrnout státy, které jsou ohroženy separací vlastní části území, například Španělsko a Turecko. Ostatní členské státy navíc nebudou chtít přenášet rozpory mezi nezávislým Skotskem a zbytkem Spojeného království na půdu NATO, například ohledně tématu britských jaderných zbraní, které by mohly ohrozit soudržnost aliance.

Druhou zásadní problematikou se jeví závazek současné skotské vlády o co nejrychlejší bezpečný odsun britských jaderných zbraní ze skotského území a za třetí můžeme uvést nesoulad politiky současné skotské vlády se širším strategickým konceptem aliance (Scotland Institute 2013: 56).

6.2.1 Trident – otázka odsunu jaderných zbraní ze skotského území

Námořní základna Jejeho Veličenstva Clyde (*Her Majesty's naval base Clyde, HMNB Clyde*) je sídlem britských ponorek třídy Vanguard nesoucí jaderné balistické rakety Trident.⁴⁴ Na základě politiky nepřetržitého námořního odstrašení (*Continuous At Sea Deterrence, CASD*) je vždy jedna ponorka nepřetržitě na hlídce, přičemž druhá je připravena v případě nutnosti ihned vyrazit (House of Commons Scottish Affairs Committee 2012: 5). Již v 60. letech 20. století Spojené království disponovalo raketovým systémem Polaris, který byl v 80. letech nahrazen výše zmíněným ponorkovým jaderným systémem Trident (BBC 2013). Od roku 2028 by měl začít proces nahrazení ponorek třídy Vanguard novějším modelem. Finanční investice do této modernizace britského jaderného zbraňového systému je odhadnuta na 20 miliard liber (House of Commons Scottish Affairs Committee 2012: 5–6).

Jak již bylo zmíněno výše, mezi hlavní priority současné skotské vlády patří co nejrychlejší odsun jaderných zbraní ze skotského území (The Scottish Government 2013b: 237).

V říjnu roku 2012 byl zveřejněn odborný posudek Skotské kampaně za jaderné odzbrojení (*Scottish Campaign for Nuclear Disarmament, Scottish CND*), podle kterého byl vytvořen jakýsi časový harmonogram na deaktivaci, demontáž a odstranění britských jaderných zbraní ze skotského území. Posudek uvádí, že by balistické rakety a jaderné hlavice mohly být deaktivovány během jednoho roku, odstraněny ze skotského území během dvou let a během čtyř let pak kompletně demontovány (Scottish CND – Scotland's for Peace 2012: 3–14).

---

⁴⁴ Spojené království disponuje čtyřmi těmito ponorkami, které jsou přesněji umístěny ve Faslane, zatímco sklad jaderných hlavice je umístěn v Coulportu. Každá ponorka je schopna nést až 16 balistických raket Trident a každá raketa je schopna nést až 12 jaderných hlavice. Trident je společný podnik Spojeného království a Spojených států amerických.

Věrohodnost této analýzy uznal i výbor pro skotské záležitosti (*House of Commons Scottish Affairs Committee*), který uvádí, že postup popsany ve výše zmíněném posudku by byl bezpečný. Výše navržený časový interval by však nevyhnutelně směřoval k variantě unilaterálního jaderného odzbrojení Spojeného království. Vytvoření alternativní základny, kam by se v případě vyhlášení skotské nezávislosti mohl celý britský systém jaderných zbraní přesunout, by podle výboru trvalo až 20 let (*House of Commons Scottish Affairs Committee 2012: 3*).

Právě však v dřívější analýze Skotské CND byly posouzeny alternativní lokality nacházející se mimo skotské území a žádné z nich nesplňuje požadovaná kritéria pro vytvoření alternativní námořní základny pro britský systém jaderných zbraní (*Ainslie 2012: 5–14*).⁴⁵ Současná britská vláda však přijala striktní postoj odsuzující v případě vyhlášení skotské nezávislosti unilaterální jaderné odzbrojení zbytku Spojeného království i se zavázala zachovat funkční systém jaderných zbraní (*House of Commons Foreign Affairs Committee 2013: 29*). Jako další možnost se jeví využití základen mimo území Spojeného království, tedy dohoda s Francií či USA o využívání jejich zařízení v Bretani či Georgii. Takové řešení by však zpochybnilo základní funkci vlastnictví jaderných zbraní, a sice nezávislost a funkčnost britského jaderného odstrašení (*House of Commons Scottish Affairs Committee 2012: 19–20*).

I přes oficiální závazek současné skotské vlády zajistit co nejrychlejší bezpečný odsun jaderných zbraní ze skotského území se jako nejreálnější scénář jeví určitá dohoda mezi nezávislým skotským státem a zbytkem Spojeného království o dočasném pronájmu HMNB Clyde, v jiném případě by bylo možné, že by zbytek Spojeného království mohl vetovat členství nezávislého Skotska v NATO (*The Scotland*

---

⁴⁵ Za možné alternativní lokality byly označeny námořní základny Milford Haven v jižním Walesu, Devonport, Barrow či Portland (poblíž Weymouthu) v jižní Anglii. Poblíž těchto lokalit se však nachází četná průmyslová zařízení, vysoký počet civilního obyvatelstva nebo základny nedisponují dostatečnou hloubkou vody pro výše zmíněné ponorky.

Institute 2013: 49; 56). Vývoj nezávislého skotského státu bude tedy do velké míry podmíněn udržením dobrých vztahů se zbytkem Spojeného království.⁴⁶ Varianta dočasného pronájmu by zbytku Spojeného království zajistila dostatečný čas k vytvoření alternativní námořní základny na svém území, nezávislému skotskému státu by zase zajistila dostatečný čas k zajištění adekvátního počtu pracovních míst v oblasti HMNB Clyde. Současná skotská vláda zde sice plánuje vytvořit společnou centrálu svých ozbrojených sil⁴⁷, v současné době je však HMNB Clyde největším zaměstnavatelem v oblasti⁴⁸ a je nepravděpodobné, že by společná centrála skotských ozbrojených sil dokázala takovou ztrátu pracovních míst plně kompenzovat (Grant 2013: 67–70).

6.2.2 NATO jako jaderná aliance

Postoj současné skotské vlády k jaderným zbraním v rámci NATO může být také vnímán jako neslučitelný s obecnější strategií aliance. Ačkoliv se aliance ve svém strategickém konceptu zavazuje k úsilí o vytvoření adekvátních podmínek pro svět bez jaderných zbraní, znovu zdůrazňuje, že dokud existují jaderné zbraně, NATO zůstává jadernou aliancí (Great Britain Ministry of Defence 2013: 62). Význam jaderných zbraní v rámci NATO byl potvrzen všemi členskými státy i v aliančním vyhodnocení postoje k odstrašení a obraně (*Deterrence and Defence Posture Review*), ve kterém se uvádí, že nejvyšší záruku bezpečnosti spojencům poskytují strategické jaderné síly, kterými disponují Spojené státy, Spojené království a Francie. Tyto jaderné zbraně přispívají k celkové odstrašující roli a garanci bezpečnosti všech členů aliance (NATO 2012a).

⁴⁶ Lze vzít v úvahu dohodu o vzájemném rozdělení majetku, oblast zpravodajství a bezpečnosti či podporu členství nezávislého Skotska v EU a NATO.

⁴⁷ Takový záměr má za cíl především zajistit náhradu ztracených pracovních míst v oblasti. Jinak si nelze vysvětlit, proč současná skotská vláda hodlá umístit valnou většinu svých námořních sil na jihozápad země, když ochrana skotské ropy a zemního plynu i výskyt potenciálních hrozeb bude vyžadovat působení skotských námořních kapacit na severozápadě země.

⁴⁸ V současné době zaměstnává přibližně 6 700 lidí.

Navzdory tomu, že se některé členské státy snaží distancovat od jaderných zbraní, základní podstatou soudržnosti NATO je to, že všechny členské státy přijmou obecnou zásadu užitečnosti jaderných zbraní v rámci aliance. Vlastnictví jaderných zbraní samozřejmě není podmínkou ke členství, uvnitř aliance dokonce existuje zřejmý protijaderný sentiment⁴⁹ (The Scotland Institute 2013: 56–57). Avšak od všech členských států (i nových členských států), nehledě na to, zda disponují jadernými zbraněmi či nikoliv, se vyžaduje podpora strategického konceptu NATO. I přesto, že jaderné zbraně vlastní pouze 3 členské státy z 28, mnoho ostatních hostí na svém území součástí aliančního jaderného arzenálu⁵⁰, všechny členské státy kromě Francie jsou členy skupiny jaderného plánování⁵¹ (Great Britain Ministry of Defence 2013: 62).

Současný požadavek skotské vlády o co nejrychlejší bezpečné odstranění britských jaderných zbraní by na rozdíl od protijaderných postojů ostatních aliančních států mělo významné reálné důsledky. Jak bylo vysvětleno výše, tento požadavek by mohl způsobit de facto unilaterální jaderné odzbrojení jednoho ze tří aliančních států, který disponuje jadernými zbraněmi. Takový čin se jeví jako neslučitelný s aliančním strategickým konceptem. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti by představitelé nezávislého skotského státu stáli před velice složitým dilematem, a to zda ustoupit od požadavku na co nejrychlejší odstranění britských jaderných zbraní ze skotského území či ustoupit od úsilí stát se členem NATO (The Scotland Institute 2013: 56–57).

---

⁴⁹ Důkazem takového tvrzení je například stažení amerických jaderných zbraní z kanadského a řeckého území, odmítavý postoj Norska ohledně působení aliančních jaderných zbraní na norském území, či skupinou států včetně Polska, Německa i Norska využívající NATO jako platformu pro obhajování jaderného odzbrojení.

⁵⁰ Americké jaderné zbraně se nachází i na území Belgie, Německa, Itálie, Nizozemska a Turecka (Grant 2013: 32).

⁵¹ Skupina jaderného plánování je nejvyšší orgán v rámci aliance zabývající se problematikou jaderných sil a jaderné politiky NATO (NATO 2012b).

7 ZÁVĚR

Budoucnost nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království ovlivní především dva faktory: principy vycházející z mezinárodního práva a samotná povaha procesu vyjednávání mezi oběma zainteresovanými subjekty. Taková vyjednávání lze však vést až po zveřejnění výsledku referenda pro skotskou nezávislost.

Nejpravděpodobnější variantou pozice nezávislého Skotska a zbytku Spojeného království z hlediska principů mezinárodního práva se jeví ta, kdy zbytek Spojeného království získá statut pokračovatelského státu a nezávislé Skotsko se stane novým následnickým státem. Zbytek Spojeného království by v takovém případě zdědil právní subjektivitu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, uplatňoval by tedy i nadále stejná práva, povinnosti a pravomoci v rámci mezinárodního práva jako předchozí stát. Nezávislé Skotsko by se stalo de facto novým státem, který by automaticky nedisponoval právy a povinnostmi předešlého státu.

Takový scénář potvrzuje valná většina případů z mezinárodní praxe, od irské nezávislosti až po nedávný případ Jižního Súdánu. Za přímý precedent můžeme pokládat právě nezávislost Irska na Spojeném království v roce 1922. Můžeme uvést i další do velké míry podmiňujícími faktory v otázce kontinuity státu, které nasvědčují výše uvedené variantě. Zbytku Spojeného království například zůstane většina populace a teritoria. Současná britská vláda také uvedla, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti vnímá zbytek Spojeného království jako pokračovatelský stát a takový statut podpoří i mezinárodní partneři Spojeného království. Tato fakta do velké míry vylučují ostatní zvažované varianty v předložené práci.

Současná skotská vláda uvedla, že by v případě vyhlášení skotské nezávislosti usilovala o členství v Organizaci spojených národů, Evropské

unii, Severoatlantické alianci, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světové obchodní organizaci či Commonwealthu.

Členství nezávislého skotského státu ve výše zmíněných organizacích by se odvíjelo od konkrétních pravidel jednotlivých organizací. Je však zřejmé, že nezávislý skotský stát by automaticky nezdědil členství v těchto organizacích a musel by tedy formálně zažádat o členství. Požadavek formálního přijetí nezávislého skotského státu do OSN potvrzuje i valná většina případů z mezinárodní praxe, která se týká nově vzniklých nástupnických států.

Britská vláda se již zavázala, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti zbytek Spojeného království nebude bránit nezávislému Skotsku ve vstupu do OSN. Členství nezávislého Skotska v OSN by tedy mělo být relativně přímočaré. Členství v OSN by nezávislému skotskému státu mimo jiné umožnilo i participovat v řadě specializovaných agentur OSN, ve kterých Skotsko působí v rámci Spojeného království.

Dále můžeme i přes uvedená kritéria považovat za relativně jasná a přímočará členství nezávislého Skotska v následujících organizacích: WTO, MAAE, Commonwealthu, OECD, Radě Evropy a OBSE. Za mnohem složitější můžeme označit vstup nezávislého skotského státu do EU a NATO a jeho členství v nich. Z předložené bakalářské práce však vyplývá, že právě členství v OSN, EU a NATO je pro nezávislé Skotsko klíčové.

V rámci EU doposud neexistuje precedent, kdy část členského státu vyhlásí nezávislost a zároveň usiluje o pokračující členství v organizaci. Nezávislé Skotsko by se jako nový následnický stát zřejmě nevyhnulo určitému vstupnímu procesu do organizace, který vyplývá ze Smluv EU. Předsedové Evropské rady a Evropské komise již uveřejnili

názor, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti by přestaly na skotském území platit Smlouvy EU, na kterých je organizace založena.

Skotsko však v rámci Spojeného království podléhá právním předpisům EU od roku 1973, je tedy možné, že by povaha procesu o přistoupení nezávislého skotského státu do EU byla v jistých ohledech odlišná než v případě nečlenských států EU. Výsledkem však vždy bude vytvoření určité smlouvy, která bude vzhledem k navýšení počtu členských států EU upravovat stávající Smlouvy EU. Taková smlouva by vyžadovala souhlas všech členských států EU.

Jednomyslný souhlas všech členských států však můžeme označit za problematický. Případ členství nezávislého Skotska v organizaci by vytvořil doposud neexistující precedent, kterým by se mohla inspirovat ostatní separatistická hnutí působící uvnitř členských států EU. Představitelé států, které se potýkají s takovými separatistickými tendencemi na svém území, mohou záměrně usilovat o ztížení vstupu nezávislého Skotska do EU. Nejviditelnějším příkladem takového jednání je v současné době španělský premiér Mariano Rajoy, který Skotsko v případě vyhlášení nezávislosti vnímá stejně jako každý jiný nečlenský stát EU.

Dalším sporným bodem jsou samotné podmínky členství nezávislého skotského státu v EU. Skotsko v rámci Spojeného království disponuje řadou opt-outů, které si současná skotská vláda v případě vyhlášení nezávislosti hodlá ponechat. Skotská vláda hodlá zůstat součástí Společného cestovního prostoru, jehož členství je v rozporu s požadavkem organizace na nové členské státy vstoupit do schengenského prostoru. Současná skotská vláda si také hodlá ponechat libru jako národní měnu, takový akt je však v rozporu s požadavkem přijmout jednotnou evropskou měnu – euro. Samotné podmínky členství

by se odvíjely od konkrétních jednání mezi nezávislým Skotskem a EU. Výsledky takových jednání však nelze předvídat.

Můžeme předpokládat, že by nezávislé Skotsko prosazovalo svůj vliv v zahraničí a obrannou a bezpečnostní politiku spíše na půdě širších mezinárodních organizací, především v rámci OSN, EU a NATO. Podmínkou je však vytvoření funkčních obranných sil a věrohodné obranné a bezpečnostní politiky, pomocí kterých by bylo nezávislé Skotsko schopno dostát svým závazkům, především z hlediska členství v NATO. Distancování se od zahraniční politiky Spojeného království a zaměření se především na vliv ve vlastním regionu automaticky nesníží potenciál hrozeb, kterému je Skotsko v rámci Spojeného království vystaveno.

Za komplikované můžeme označit vytvoření ozbrojených sil nezávislého skotského státu z hlediska personálu a adekvátního vybavení, které by vyhovovalo čistě skotským potřebám a zájmům. Nezávislý skotský stát by dále musel vytvořit na svém území odpovídající bezpečnostní a zpravodajskou infrastrukturu. Ve Skotsku se v současné době nenachází žádná ze stávajících centrál bezpečnostních a zpravodajských institucí Spojeného království. Současná skotská vláda počítá s úzkou spoluprací se zbytkem Spojeného království, taková spolupráce může být však podmíněna některými ústupky ze skotské strany ohledně vyjednávání o vzájemném majetkovém vypořádání obou stran či omezená pouze na určitou specifickou oblast spolupráce. Takové spolupráce by bylo nejlépe dosaženo, kdyby obě strany byly členy NATO.

Ačkoliv EU garantuje svým členům jisté bezpečnostní záruky, členství nezávislého skotského státu v NATO můžeme stále v oblasti obrany a bezpečnosti pokládat za klíčové. Význam členství v NATO dokládá i fakt, že SNP navzdory svému silnému protijadernému postoji

změnila svou politiku vůči alianci a nově se zavázala usilovat o členství nezávislého Skotska v této alianci. NATO představuje pro nezávislé Skotsko a její partnery významnou platformu v oblasti regionální spolupráce. Členství v NATO by také představovalo jistou záruku věrohodnosti obranných a bezpečnostních kapacit nezávislého skotského státu zahraničním partnerům.

Nezávislé Skotsko jako nový následnický stát nebude signatářem Severoatlantické smlouvy, bude tedy muset oficiálně zažádat o členství v alianci a splnit požadovaná kritéria. Nový člen aliance musí mimo jiné přijmout všechny principy, politiku a procedury, které již byly aliancí přijaty. Z hlediska členství nezávislého Skotska můžeme tedy mimo výše uvedené problematiky vytvoření funkčních obranných a bezpečnostních kapacit určit dále tři zásadní a vzájemně propojené sporné body: Nutnost jednomyslného souhlasu členských států aliance ohledně přijetí nového člena, požadavek současné skotské vlády o co nejrychlejší odsun britských jaderných zbraní ze skotského území a nesoulad politiky současné skotské vlády se širším strategickým konceptem aliance.

V případě jednomyslného souhlasu členských států můžeme zmínit podobné problematiky jako u členství v EU. Zde lze znovu zmínit státy, na jejichž území působí separatistické tendence, například Španělsko či Turecko. Další členské státy NATO navíc nebudou ochotny přenášet rozpory mezi nezávislým skotským státem a zbytkem Spojeného království na půdu aliance a ohrozit tak její soudržnost. Mezi takové spory jistě patří problematika odsunu britských jaderných zbraní ze skotského území. Dohoda mezi nezávislým Skotskem a zbytkem Spojeného království se tedy jeví z hlediska členství v NATO jako klíčová. Podle odborného posudku skotské kampaně za jaderné odzbrojení je možné odstranit britské jaderné zbraně ze skotského území do dvou let. Věrohodnost takového postupu potvrdil i výbor pro skotské záležitosti. Takový scénář by však nevyhnutelně směřoval k unilaterálnímu

jadernému odzbrojení jednoho ze tří členských států NATO disponujících jadernými zbraněmi. V rámci NATO můžeme zaznamenat jistý odpor některých členských států vůči jaderným zbraním. Požadavek současné skotské vlády co nejrychleji odstranit britské jaderné zbraně ze skotského území by však na rozdíl od ostatních protijaderných postojů členských států měl významné reálné důsledky na alianci jako takovou.

Postoj současné skotské vlády k aliančním jaderným zbraním se jeví jako neslučitelný s obecnější strategií aliance. Od všech členských států aliance se vyžaduje podpora strategického konceptu NATO. Základní podstatou soudržnosti aliance je všemi členskými státy přijatá obecná zásada užitečnosti jaderných zbraní v rámci aliance. Jak již bylo zmíněno výše, povaha procesu vyjednávání nezávislého Skotska se zbytkem Spojeného království se jeví jako klíčová. Za nejreálnější scénář tedy můžeme pokládat určitou dohodu mezi nezávislým skotským státem a zbytkem Spojeného království o dočasném pronájmu HMNB Clyde. Z práce vyplývá, že v případě vyhlášení skotské nezávislosti by představitelé nezávislého Skotska stáli mezi složitým dilematem, zda ustoupit požadavku o co nejrychlejší odsun britských jaderných zbraní ze skotského území či od úsilí stát se členským státem NATO.

Předložená bakalářská práce vychází z řady předpokladů a více či méně pravděpodobných scénářů, které se v případě vyhlášení skotské nezávislosti nemusí nutně naplnit. To je však dáno samotnou povahou práce, která se zabývá perspektivou, tedy pravděpodobným výhledem do budoucna. V práci také nebyly zohledněny ekonomické aspekty členství nezávislého skotského státu v mezinárodních organizacích, což představuje podnět pro případné rozšíření předložené bakalářské práce.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

1. Internetové zdroje:

BBC (2007a). MSPs back devolution review body (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/7129899.stm, 7. 9. 2013).

BBC (2007b). SNP outlines independence plans (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/6944934.stm, 6. 9. 2013).

BBC (2010). Scottish independence referendum plans published (http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/8535946.stm, 9. 9. 2013).

BBC (2011). Ex-leader Campbell to head Lib Dems' home rule group (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-15525953>, 6. 9. 2013).

BBC (2012a). Scottish independence: Military man says Scots SAS is needed (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-18077312>, 28. 1. 2014).

BBC (2012b). SNP members vote to ditch the party's anti-Nato policy (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-19993694>, 12. 11. 2013).

BBC (2012c). Timeline: Scottish independence referendum (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-19907675>, 6. 9. 2013).

BBC (2013). Q&A: Trident replacement (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-13442735>, 31. 1. 2014).

Black A. – James, A. (2014). Scottish independence: 'Yes' vote means leaving pound, says Osborne. *BBC*. 13. 2. 2014 (<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-26166794>, 28. 2. 2014).

Black, A. (2013a). Q&A: Scottish independence referendum. *BBC*. 15. 11. 2013 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13326310>, 16. 11. 2013).

Black, A. (2013b). Scottish independence: MSPs pass Scottish referendum bill. *BBC*. 14. 11. 2013 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-24918757>, 16. 11. 2013).

Black, A. (2013c). Scottish independence: Referendum to be held on 18 September, 2014. *BBC*. 21. 3. 2013 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-21828424>, 9. 10. 2013).

Black, A. (2013d). Scottish independence: SNP accepts call to change referendum question. *BBC*. 30. 1. 2013 (<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-scotland-politics-21245701>, 20. 9. 2013).

Carrell, S. – Kassam, A. (2013). Scottish independence: Spain blocks Alex Salmond's hopes for EU transition. *The Guardian*. 27. 11. 2013 (<http://www.theguardian.com/politics/2013/nov/27/scottish-independence-spain-alex-salmond-eu>, 6. 12. 2013).

Carrell, S. (2012). Barroso casts doubt on independent Scotland's EU membership rights. *The Guardian*. 12. 9. 2012 (<http://www.theguardian.com/politics/2012/sep/12/barroso-doubt-scotland-eu-membership>, 6. 12. 2013).

Carrell, S. (2013a). Nato rejects Alex Salmond claim over Scottish membership. *The Guardian*. 10. 4. 2013 (<http://www.theguardian.com/politics/2013/apr/10/nato-alex-salmond-scottish-membership>, 6. 2. 2014).

Carrell, S. (2013b). Scotland would have to 'reapply to Commonwealth' after independence. *The Guardian*. 19. 8. 2013 (<http://www.theguardian.com/uk-news/2013/aug/19/scotland-reapply-commonwealth-independence-vote>, 20. 2. 2014).

Carrell, S. (2014). Salmond's Scottish immigration plans 'would mean border posts with UK'. *The Guardian*. 23. 1. 2014 (<http://www.theguardian.com/politics/2014/jan/23/salmond-scotland-immigration-plans-uk-borders-unworkable>, 26. 2. 2014).

EurActiv (2006). *Neutrální státy EU* (<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/link-dossier/neutrlnstty-eu>, 4. 2. 2014).

IAEA (2014). *Member States of the IAEA* (<http://www.iaea.org/About/Policy/MemberStates/>, 18. 2. 2014).

IAEA. *Process of Becoming a Member State of the IAEA* (<http://www.iaea.org/About/Policy/MemberStates/process.html>, 18. 2. 2014).

NATO (2012a). *Deterrence and Defence Posture Review* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_87597.htm?selectedLocale=en, 7. 2. 2014).

NATO (2012b). *The Nuclear Planning Group (NPG)* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50069.htm?selectedLocale=en, 7. 2. 2014).

NATO (2013). *NATO enlargement* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_49212.htm?selectedLocale=en, 6. 2. 2014).

OECD. *Members and partners: OECD partners and enlargement* (<http://www.oecd.org/about/membersandpartners/enlargement.htm>, 20. 2. 2014).

OSCE (2011). *Mongolia requests to become OSCE participating State* (<http://www.osce.org/cio/84562>, 20. 2. 2014).

Peterkin, T. (2012). Scottish independence: SNP appeal over Nordic allies. *The Scotsman*. 14. 10. 2012 (<http://www.scotsman.com/news/scottish-independence-snp-appeal-over-nordic-allies-1-2573988>, 5. 2. 2014).

Ravitz, J. – Smith-Spark, L. (2013). Lockerbie bombing 25 years on: Victims honored on both sides of the Atlantic. *CNN*. 22. 12. 2013 (<http://edition.cnn.com/2013/12/21/world/europe/lockerbie-anniversary/>, 30. 1. 2014).

The Commonwealth (2007). *Commonwealth Heads of Government review recommendations of the Committee on Commonwealth Membership* (<http://thecommonwealth.org/history-of-the-commonwealth/commonwealth-heads-government-review-recommendations-committee>, 20. 2. 2014).

The Herald (2012). Video: Alex Salmond in conversation with Jon Snow (<http://www.heraldscotland.com/politics/viewpoint/video-alex-salmond-in-conversation-with-jon-snow.2012119828>, 10. 12. 2013).

2. Monografie:

Ainslie, J. (2012). *Trident: Nowhere to Go* (Glasgow: Scottish Campaign for Nuclear Disarmament).

Cabinet Office – HM Treasury – Scotland Office (2013). *Scotland analysis: devolution and the implications of Scottish independence* (London: The Stationery Office).

Crawford, S. – Marsh, R. (2012). *A' the Blue Bonnets: Defending an Independent Scotland* (London: The Royal United Services Institute for Defence and Security Studies).

Dewdney, R. (1997). *Results of Devolution Referendums 1979 & 1997* (London: House of Commons Library).

Fiala, V. – Říchová, B. (2002). *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace* (Praha: Moneta – FM).

Frank, J. (2007). *Skotsko - stručná historie států* (Praha: Libri).

Grant, G. (2013). *In Scotland's Defence? An Assessment of SNP Defence Strategy* (London: The Henry Jackson Society).

Great Britain Ministry of Defence (2013). *Scotland analysis: defence* (London: The Stationery Office).

Great Britain Scotland Office (2012). *Scotland's constitutional future: responses to the consultation* (London: The Stationery Office).

HM Government (2014). *Scotland Analysis: EU And International Issues* (London: The Stationery Office).

House of Commons Foreign Affairs Committee (2013). *Foreign policy considerations for the UK and Scotland in the event of Scotland becoming an independent country* (London: The Stationery Office).

House of Commons Defence Committee (2013). *The Defence Implications of Possible Scottish Independence* (London: The Stationery Office).

House of Commons Scottish Affairs Committee (2012). *The Referendum on Separation for Scotland: Terminating Trident – Days or Decades?* (London: The Stationery Office).

Kohoutek, J. (1999). Skotská národní strana a skotský nacionalismus. In: Dančák, B. – Fiala, P. eds., *Nacionalistické politické strany v Evropě* (Brno: Masarykova univerzita), s. 36–44.

Scottish CND – Scotland's for Peace (2012). *DISARMING TRIDENT: A practical guide to de-activating and dismantling the cottish-based Trident nuclear japon system* (Glasgow: Scottish Campaign for Nuclear Disarmament and Scotland's for Peace).

Scottish Council for Development nad Industry (2013). *Future Scotland Europe and International* (Glasgow: SCDI).

Strmiska, M. (1998). Skotsko. In: Strmiska, M., *Regionální strany a stranické systémy: Španělsko, Itálie, Velká Británie a Severní Irsko* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury), s. 135–146.

The Scotland Institute (2013). *Defence and Security in an Independent Scotland* (Glasgow: The Scotland Institute).

The Scottish Government (2013a). *Scotland's Future: from the Referendum to Independence and a Written Constitution* (Edinburgh: The Scottish Government).

The Scottish Government (2013b). *Scotland's Future: Your Guide to an Independent Scotland* (Edinburgh: The Scottish Government).

Tierney, S. (2013). Issues Surrounding the Referendum on Independence for Scotland. *European Constitutional Law Review* 9 (3), s. 359–390.

3. Prameny:

Statute of the Council of Europe (1949). (<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/001.htm>, 27. 2. 2014).

Edinburgh Agreement (2012). *AGREEMENT between the United Kingdom Government and the Scottish Government on a referendum on independence for Scotland* (<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130109092234/http://www.number10.gov.uk/wp-content/uploads/2012/10/Agreement-final-for-signing.pdf>, 30. 9. 2013).

Charta OSN (1945). *Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora* (<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>, 8. 12. 2013).

Severoatlantická smlouva (1949). *Severoatlantická smlouva Washington D. C., 4. dubna 1949* (<http://smsjm.vse.cz/wp-content/uploads/2008/10/nato1.pdf>, 27. 2. 2014).

Úřední věstník Evropské unie 2012/C 326/01, *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*, konsolidované znění.

Vienna Convention on Succession of States in respect of Treaties 1978 (1978). (http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/3_2_1978.pdf, 13. 1. 2014).

9 RESUMÉ

The Bachelor thesis is dealing with the Scottish independence referendum, which will be held on 18th September 2014, and Scotland's perspectives of a separate membership in international organizations. The thesis is based on the assumption that the outcome of the Scottish independence referendum in favour of independence allows Scotland to become de facto a new, separate and independent state.

The aim of the Bachelor thesis is to analyze the Scottish perspectives of the entrance and membership in international organizations and consider whether the Scottish membership will be relatively straightforward or not. The purpose of the thesis is to answer these research questions: What are the perspectives for the independent Scottish state in terms of joining international organizations? and What would the most likely position of the independent Scottish state in terms of the principles of international law be?

Firstly, the work briefly summarizes information about Scottish nationalism, the devolution in Scotland and information about the referendum itself. Foreign policy priorities of current Scottish government considering international organizations are also described. There are possible scenarios analysed considering position of an independent Scottish state in terms of the principles of international law which are based on expert opinions on the issue of state formation of two leading authorities, and on how this is seen in international law.

Further on, the thesis focuses on the membership requirements, especially in the United Nations and its related institutions, the European Union and the North Atlantic Treaty Organization. Also other international institutions are mentioned, such as the Commonwealth, the World Trade Organization, the International Atomic Energy Agency, the Organization

for Security and Co-operation in Europe, the Organisation for Economic Co-operation and Development or the European Council.

The conclusion is that the future of the independent Scotland and the rest of the UK would depend on two factors: the principles of the international law and the nature of negotiations between the independent Scotland and the rest of the UK. The independent Scotland would be seen as a successor state, which means that it would become an entirely new state and would not inherit the international personality of the former state – the UK.

The independent Scottish state would be required to apply and/or negotiate to become a member of whichever international organisations it would wish to join as a new state. In the most above mentioned international institutions the membership would be relatively straightforward, in others, notably the EU and the NATO, it would not.

